

Učební osnovy
hry na dechové a bicí nástroje pro
přípravné studium a I. stupeň základního studia
na lidových školách umění

Hudební obor

Schváleno výnosem MŠ ČSR pod č. j. 20 876/80 - 35
ze dne 25. července 1980 jako učební osnovy pro přípravné studium
na LŠU s účinností od 1. září 1980

Schváleno výnosem MŠ ČSR pod č. j. 11 393/81 - 35
ze dne 6. dubna 1981 jako učební osnovy pro I. stupeň základního
studia na LŠU s účinností od 1. září 1981

STÁTNÍ PEDAGOGICKÉ NAKLADATELSTVÍ, n. p., PRAHA

1987

11507

Základní umělecká škola Březnice
Náměstí 2, 262 72 Březnice
IČ: 61904201, tel. 318 682 342

Charakteristika hudebního oboru

Posláním hudebního oboru LŠU je poskytnout žákům, kteří projeví potřebné předpoklady a zájem o studium hudby, základy odborného vzdělání a vychovat z nich zaujeté hudebníky, kteří by se dovedli ve svém životě i v životě společnosti uplatnit v tom či onom žánru jako amatéři nebo budoucí profesionálové. To znamená vychovat mladého člověka schopného vlastního pěveckého nebo instrumentálního projevu, s rozvinutou schopností proniknout do výrazu a struktury hudebního díla, s určitým měřítkem hodnot, s nímž k hudbě přistupuje, s vědomím, že i v umění jsou tyto hodnoty výsledkem cílevědomé a ukázněné práce.

Tato výchova se uskutečňuje v řadě odborných předmětů, ve kterých se intenzívním, aktivním provozováním hudby prohlubují a rozšiřují hudební znalosti a dovednosti, jež získává žák ve všeobecné hudební výchově.

Průpravu k vlastnímu studiu na hudebním oboru LŠU představuje přípravná hudební výchova, kde se hravým způsobem ověřují a upevňují předpoklady a zájem žáků pro toto studium a v instrumentálních nebo pěveckých skupinách zjišťuje oprávněnost volby hlavního předmětu podle osobitých vloh a fyziologických dispozic žáků.

V hlavním předmětu se učí žáci zvládnout technické a výrazové prostředky zvoleného nástroje nebo zpěvu tak, aby se jim stal prostředníkem k vyjádření hudebních myšlenek, k reprodukci přiměřených skladeb sólových, ansámblových a komorních, popřípadě vlastní improvizací. Seznamují se postupně s hodnotnou literaturou svého oboru, cvičí se v pohotovosti ve čtení z listu, upevňují svou paměť a své nástrojové nebo pěvecké dovednosti prakticky uplatňují podle povahy předmětu v jednoduchých improvizovaných doprovodech a pod.

Důležitou složkou výchovy každého hudebníka je průprava k souhře ať již jde o čtyřruční hru, hru v souborech, orchestru, komorní hru, sborový nebo komorní zpěv. Tyto disciplíny navazují organicky na hlavní předmět, vycházejí z praktického uplatnění instrumentálních nebo pěveckých dovedností, ale také

zpětně ovlivňují intenzitu instrumentální nebo pěvecké výuky a celkového hudebního rozvoje žáka.

Hudební poznatky a prožitky získané v jednotlivých předmětech hudebního oboru LŠU integruje a třídí hudební nauka, jejímž hlavním posláním je vychovat z žáků hudbymilovného a kulturního člověka.

Nadání k nástrojové hře, resp. zpěvu se skládá z řady složek od přirozených fyzických dispozic přes schopnost pohotově číst notový zápis, míru fantazie i odvahy projevit své citění až po hudební představivost, paměť apod. Otázka, do jaké míry je prospěšné a možné rozvíjet zaostávající složky tohoto nadání a kdy je lépe využít přirozených vloh určitého druhu, je otázkou diferenciacce mezi žáky a to nejen diferenciacce na budoucí profesionály a amatéry, ale i uvnitř těchto skupin. V žádném případě se však nemůže týkat tato diferenciacce odbornosti výuky. Se stejnými požadavky na odbornost se strany učitele je třeba přistupovat k té velké většině těch, kteří se budou věnovat zájmové umělecké činnosti jako výkonní amatéři, zesvěcení milovníci umění a spolutvárci kulturního a veřejného života, jako k té menší části těch, kteří budou používat nebytých znalostí a dovedností jako základ k profesionálnímu studiu. Rozdíl bude jen v tom, že v druhém případě budeme vyžadovat navíc v daleko větší míře i zvládnutí techniky, širší a závažnější repertoár a jeho dokonalé provedení.

Pro všechny absolventy hudebního oboru LŠU by mělo být cílem dosáhnout takového stupně technického a hudebního rozvoje, aby byli schopni samostatně hrát na zvolený nástroj, respektive zpívat, studovat nové skladby v rozsahu svých možností, uplatňovat se jako platní členové hudebních souborů zájmové umělecké činnosti, aby měli takovou schopnost hrát nebo zpívat z listu, aby se mohli seznamovat s novou hudební literaturou, aby byli schopni jednoduché improvizace a nejnvyspělejší z nich se uplatnili i jako sólisté při různých společenských a kulturních příležitostech.

Učební plán č. 5

Oddělení dechových nástrojů

Hra na zobcovou flétnu nebo pikolu nebo fanfárovou trubku nebo lehkoovladatelné nástroje (hlavním předmětem je hra na některý z uvedených nástrojů) - pro žáky od 7 let

Délka studia: 7 let

Poř. čís.	Předmět	Ročník:						
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
1.	Hra na zobcovou flétnu, hra z listu, průprava k souhře ^{1/ 4/}	1	1	1	1	1	1	1
2.	Hra na pikolu nebo fanfárovou trubku nebo na lehkoovladatelné nástroje nebo sborový zpěv	1 ^{2/}	1 ^{2/}	1 ^{2/}	-	-	-	-
3.	Komorní hra, hra v souboru ^{3/ 4/}	-	-	1	1	2	2	2
4.	Hudební nauka	1,5	1,5	1	1	1	1	1
	Celkový počet vyučovacích hodin týdně	2,5	2,5	3	3	4	4	4
	Nepovinný předmět sborový zpěv	-	-	1	1	1	1	1

- 1/ Označené složky předmětu musejí být vyznačeny v individuálním studijním plánu žáka.
- 2/ Jen pro žáky, kteří se chtějí věnovat hře na dechové nebo lidové nástroje, popřípadě hře na kyteru, a kteří proto nejsou vyučováni hře na zobcovou flétnu.
- 3/ Má-li škola orchestr většího obsazení, vyučuje učitel jednu vyučovací hodinu týdně navíc ve skupinách podle druhů nástrojů.
- 4/ Pro nácvik skladeb s náročným klavírním doprovodem, který nelze svěřit žákům, přidělí ředitel školy korepetici v rozsahu jedné vyučovací hodiny týdně na jednu třídu.

Učební plán č. 6

Oddělení dechových nástrojů
 Hra na flétnu nebo hoboj nebo klarinet nebo fagot nebo lesní
 roh nebo trubku (krídlovku, Es-trubku) nebo pozoun (tenor, ba-
 ryton) nebo F-tubu^{1/} nebo bicí nástroje - (hlavní předmět hra
 na některý z uvedených nástrojů) - pro žáky od 10 let
 Délka studia: 4 roky

Poř. čís.	Předmět:	Ročník:			
		1.	2.	3.	4.
1.	Hra na nástroj, příprava k sou- hře, hra z listu ^{2/ 6/}	1,5 ^{3/}	1,5 ^{3/}	1,5	1,5
2.	Komorní hra nebo hra v souboru nebo hra v orchestru ^{4/ 6/}	-	2	2	2
3.	Hudební nauka ^{5/}	1	1	1	1
Celkový počet vyučovacích hodin týdně		2,5	4,5	4,5	4,5
Nepovinný předmět hra na bicí nástroje		-	-	1	1

- 1/ Hře na saxofon nebo B-tubu nebo helikon se vyučuje až na II. stupni základního studia.
- 2/ Označené složky předmětu musejí být vyznačeny v individuálním studijním plánu žáka.
- 3/ Stanovený počet hodin se vyučuje v dělených vyučovacích hodinách 2krát týdně. Výjimku povoluje ředitel školy na návrh učitele hlavního předmětu ve zvláště odůvodněných případech.
- 4/ Má-li škola orchestr většího obsazení, vyučuje učitel jednu vyučovací hodinu týdně navíc ve skupinách podle druhů nástrojů.
- 5/ Pokud žáci nenavštěvovali 1.-3. ročník hudební nauky, jsou zařazeni do zvláštní skupiny hudební nauky pro starší žáky.
- 6/ Pro nácvik skladeb s náročným klavírním doprovodem, který nelze svěřit žákům, přidělí ředitel školy korepetici v rozsahu jedné vyučovací hodiny týdně na jednu třídu.

Učební osnovy hry na dechové a bicí nástroje

Charakteristika a pojetí

Dechové a bicí nástroje dosáhly v oblasti naší kultury takového uplatnění a obliby, jako nikdy dříve, a to nejen na poli profesionálním, ale především v oblasti zájmové kulturní činnosti dětí, mládeže i pracujících. Hra na tyto nástroje umožňuje především zajímavou zájmovou činnost nejen jednotlivcům, ale i celým kolektivům při souborové nebo orchestrální hře. Společenské uplatnění těchto jednotlivců i kolektivů je všestranné.

Vzhledem k tomu, že ne všechny dechové a zejména bicí nástroje jsou sólistické povahy, a ne všichni žáci LŠU svými vrozenými schopnostmi a fyziologickými předpoklady budou schopni sólistických výkonů na svůj nástroj, jsou učební osnovy sestaveny tak, aby každý žák získal takové základy odborného vzdělání, které by mu umožnily uplatnit se podle svých schopností a zájmů jako dobrý amatér a zasvěcený spolutvůrce životního stylu v naší socialistické společnosti, nebo zvolit si hru na některý dechový nástroj (nebo bicí nástroje) jako své povolání a orientovat se na profesionální studium (na konzervatoři nebo Vojenské hudební škole). Pro žáky, kteří projeví schopnosti a zájem o další profesionální odborné studium, nebo pro sólistické uplatnění v zájmové umělecké činnosti, je určen náročnější studijní program se samostatným učebním plánem a učebními osnovami.

Metody a formy práce

Učební osnovy jsou základní směrnici pro práci učitele v jednotlivých ročnících. Splnění vyučovacího cíle a probrání vytyčených studijních problémů jsou pro učitele i žáka závazné a jsou podmínkou pro postup žáka do dalšího ročníku. Veškerá technická cvičení, etudy i skladby pro přednes a hru z listu volí učitel tak, aby v nich žák postupně procvičil a uplatnit všechny získané dovednosti. Doporučená literatura technická i přednesová slouží základní orientaci učitele a může ji podle svých zkušeností a individuálních potřeb jednotlivých žáků volně kombinovat, doplňovat a nahrazovat jiným, tomu kterému

ročníku přiměřeným materiálem. Obdobně si volí učitel sám vhodné metody a formy učebně výchovné práce, které vedou ke splnění stanovených cílů. Zvládne-li žák potřebnou látku svého ročníku, může učitel přikročit k probírání studijních problémů dalšího ročníku. Přitom dbá, aby technický a muzikální rozvoj žáka byl v rovnováze. Úsilí učitele směřuje k tomu, aby žák získal během studia takový vztah ke svému nástroji, že by se mu stal trvalým prostředkem k vyjadřování jeho hudebních představ.

Rozvíjení hudebnosti na jedné a pěstování techniky hry na nástroj na straně druhé je dvojčlenným cílem výchovně vzdělávací práce učitele. K uskutečnění tohoto cíle slouží soubor požadavků obsažených v učebních osnovách jednotlivých nástrojů, které je možno shrnout do těchto okruhů.

1. Základy dechové techniky
2. Tónový rozsah nástroje - kultura tónu - intonační jistota
3. Artikulace, dynamika, vibráto
4. Cit pro hudební frázi
Cit pro dynamickou stavbu
Přehled o rytmickém rozdělení
Cit pro agogiku a metrum
5. Zvládnutí stanovených stupnic a akordů
6. Nácvik hry z paměti
7. Hra z listu
8. Příprava k souhře a komorní hře
9. Základní orientace ve stylových obdobích
10. Vypěstování pracovních návyků vedoucích k pozdějšímu samostatnému studiu
11. Rozvíjení tvůrčích schopností žáka pomocí jednoduchých prvků improvizace

Technické a přednesové skladby musí proto jednoznačně sloužit k zvládnutí vytypovaných problémů v logické postupnosti a stoupající náročnosti. Uvědomělému studiu napomáhají hudebně teoretické znalosti žáka a jejich praktická aplikace na probíraný hudební materiál.

Učitel respektuje fyzickopsychické vlastnosti žáka se zaměřením na jeho úroveň vnímání, schopnost uvědomělé koncentrace, paměťových schopností, jeho vlastních představ a fantazie. Vy-

cháží z jeho způsobu myšlení, citovosti a aktivity. Buduje na jeho schopnostech, zájmu a povahových vlastnostech. Přitom využívá všechny nové progresivní metody a formy práce spolu s novými poznatky nástrojové hry a literatury a usiluje o maximální efektivnost vyučovacího procesu. Využívá různé učební pomůcky, hudební materiály, gramodesky, magnetofonové nahrávky, odbornou pedagogickou a metodickou literaturu.

Při vyučování přistupuje učitel k práci se žákem podle jeho individuálních možností a schopností, čemuž musí být přizpůsobena struktura vyučovací hodiny. Podporuje v žákovi iniciativnost, vede jej k hudební představivosti a samostatné práci, k správnému postupu při cvičení a ke kritické sluchové sebekontrole.

Součástí vyučovací hodiny je také přehrávání učitele. Žák by měl odcházet z hodiny s jasně vytyčeným cílem - úlohou. Práce žáka doma i ve škole má být cílevědomá a zároveň radostná a přinášet mu pocit uspokojení. K úkolům učitele patří také probouzet v žákovi zájem o poslouchání hudby, naučit jej v hudbě objevovat krásu, radost, estetický zážitek a vést jej k vytváření vlastního názoru při poslechu hudby.

Do oddělení dechových a bicích nástrojů jsou zařazeny tyto nástroje:

<u>Hlavní nástroj</u>	<u>Vedlejší příbuzné nástroje</u>
Zobc. flétna sopr.	Zobcové flétny - altová, tenorová (diskantová) basová
Flétna příčná	Pikola
Hoboj	Anglický roh
Fagot	-
Klarinet	Klarinet Es, basový klarinet
Saxofon	Saxofon Es Alt, B Tenor, Es Baryton, výjimečně B Soprán
Lesní roh	Melofon
Trubka	Es trubka, křídlovka, Alt, melofon
Alt, tenor, basová trubka	Trubky vysokých ladění C
Baryton	D B (oktávová)
Pozoun	Tenor, baryton, basová trubka
Tuba F, tuba B	Helikon, suzafon

bicí nástroje

Hlavní obor: Malý buben, velký buben, činely, triangl, kastaněty, tamburina, souprava bicích nástrojů

Vedlejší příbuzné nástroje: Tympány, xylofon, vibrafon, marimba, zvonková hra, claves, bonga

Žáci, kteří si zvolí dechový nástroj jako hlavní obor studia podle výše uvedeného seznamu mohou, zpravidla na II. stupni, přibrat další, vedlejší nástroj podle svého studijního zaměření, zájmu a možnosti.

Vlastnímu studiu hry na dechové a bicí nástroje předchází zpravidla příprava ke hře na nástroj, kam jsou zařazováni především žáci, kteří prošli přípravnou hudební výchovou, projeví-li zájem o hru na některý dechový nástroj, mají potřebné fyziologické předpoklady, celkovou tělesnou vyspělost a souhlas školního lékaře ke hře na dechový nástroj. Příprava je podle povahy nástroje a individuálních dispozic žáka 1-3 letá a je určena pro žáky ve věku od 7 - 10 let (viz učeb. plán č. 1 nebo 5). Vhodný přípravný nástroj i formu práce volí učitel sám podle dispozic žáka (zobcová flétna, příprava ke hře na flétnu příčnou, klerinet, lesní roh, trubku, alt apod.). Během této přípravy se ověřují hravou formou nástrojové schopnosti žáka, prohlubuje jeho zájem o hru na nástroj a získávají první hráčské návyky. Současně se rozvíjejí hudební schopnosti žáka, jeho sluchová a rytmická představivost, hudební paměť, tvořivost, fantazie a elementární cit pro formu. Zásadně se postupuje od praxe k teorii od živého hudebního a rytmického prožitku k notovému zápisu. Jako hudební materiál jsou používány zpočátku říkadla, která žáci deklamují, zpívají a hrají nebo doprovázejí na lehkoovladatelné a jednoduché bicí nástroje. V přípravné nástrojové výuce se kladou základy k pracovním návykům i pravidelné domácí přípravě.

V oddělení dechových a bicích nástrojů na I. stupni získávají žáci základní znalosti a dovednosti, potřebné k dalšímu uplatnění v hudební praxi. Během prvních dvou ročníků se již počínají diferencovat nástrojové schopnosti žáků i jejich zájem o budoucí zaměření. Proto počínáje třetím ročníkem lze již zpra-

vidla bezpečně určit žáky, kteří se budou orientovat více na amatérskou hudební praxi a nároky na jejich sólistické uplatnění se již nebudou příliš stupňovat. Tito žáci budou pokračovat ve studiu s cílem amatérského uplatnění v hudebních souborech, dechovém orchestru, komorní hře ap. Žáci, kteří projeví výrazné nástrojové, nátiskové a hudební předpoklady, budou pokračovat v rozšířeném vyučování, jehož cílem je dokonalá příprava žáka k přijímací zkoušce na profesionální hudební školu (konzervatoř, voj. hudeb. škola), popřípadě sólistické uplatnění v zájmové umělecké činnosti.

Učební osnovy hry na zobcovou flétnu

Charakteristika a pojetí předmětu

Vyučování hry na zobcovou flétnu na LŠU splňuje několik úkolů: Je to vhodný hudební nástroj pro elementární nástrojové vyučování dětí, je to výborný přípravný nástroj pro všechny dechové nástroje dřevěné a při správném usměrňování žáka i pro nástroje žesťové.

Žáci při vyučování hry na zobcovou flétnu získávají schopnost naučit se správně dýchat a frázovat, zakrývat dírky a nasezovat tón jazykem. Rychle dosáhnou možnosti společné souhry v duu nebo triu, čímž se tříbí jejich hudební sluch, smysl pro rytmus a schopnost harmonického myšlení. Pro zobcovou flétnu máme bohatý výběr literatury zvláště barokní a současné, která je žákům rychle přístupná jak při výuce sólové hry, tak při hře, v různých komorních souborech, kde mají žáci možnost rozvíjet svou hudebnost a muzicírovat. Tím se vzbuzuje u žáků zájem o další studium hudby. To všechno ulehčí ve velké míře začátky hry na kterýkoli další dechový nástroj. Zobcová flétna získává oblibu u stále většího množství žáků, kteří chtějí pokračovat v dalším studiu hry na tento nástroj. Velkou výhodou hry na zobcovou flétnu je, že se může s vyučováním dětí začít již ve věku 5-6 let. Osnovy i učební plány se všemi těmito možnostmi počítají.

Metody a formy práce

Nejdůležitějším úkolem učitele je probudit a neustále udržovat zájem o hudbu, o dechové nástroje a zvláště o zobcovou flétnu. Často žáku předehrává, buď sám nebo ze záznamu a občas pozve i starší žáky. Při výuce používá zajímavých forem práce, jako je hra písní (jednohlasých i dvojhlasých), hra podle sluchu a improvizace. Hlavní pozornost věnuje učitel rozvoji hudebních schopností. Dbá na dodržování metra, přesný rytmus, čistou intonaci a především pěstuje ušlechtilý tón. Jen z dokonale zahrané skladby může mít žák estetický zážitek, a jedině ten může žáka k hudbě připoutat. Neméně závažným úkolem učitele je naučit žáka, jak má cvičit a neustále tuto jeho činnost kontrolovat a zdokonalovat.

Vlastnímu studiu hry na zobcovou flétnu předchází PHV, kde se ve druhém pololetí zařazují žáci do skupin po dvou, třech žácích a připravují ke hře na nástroj. V přípravném studiu a v prvním ročníku se může použít i nástroj s německými hmaty, od druhého ročníku je nutný nástroj barokní. Přejít na altovou (barokní) zobcovou flétnu se může uskutečnit až tehdy, kdy žáci zvládnou hru na sopránové flétně dechem i postavením a velikostí ruky. Zvládnutí všech studijních problémů a dosažení výchovně vzdělávacího cíle v jednotlivých ročnících jsou pro učitele i žáka závazné a jsou podmínkou pro postup žáka do dalšího ročníku.

Doporučená technická i přednesová literatura slouží základní orientaci učitele, který ji může podle pedagogických zkušeností a individuálních potřeb jednotlivých žáků kombinovat, doplňovat a nahrazovat též jiným přiměřeným materiálem.

Podmínkou přijetí žáka ke studiu hry na zobcovou flétnu je předložení lékařského vysvědčení o zdravotním stavu. V průběhu celého studia je potřebná soustavná lékařská kontrola.

Přípravné studium (PHV) - příprava ke hře na nástroj

(v druhém pololetí 1. hod. týdně)

Výchovně vzdělávací cíl

Probuzení a udržování zájmu o hudbu a vlastní nástroj. Rozvíjení smyslu pro metrum, rytmus a čistou intonaci. Na prvním místě pak vedení žáka ke kultuře tónu jako rozhodující složce úspěšného uměleckého vývoje. Učitel žáka připravuje k žeburné bránicovému dýchání, aby se zlepšila kvalita jeho tónu. Rozvíjí prstovou techniku a učí rozlišovat základní způsoby artikulace: non legato, legato. Žák si osvojuje techniku samostatného domácího cvičení a návyk pravidelné každodenní práce. Naučí se správnému postoji při hře a držení nástroje. Je veden k estetickému prožitku hrané skladby a rozvíjí se jeho smysl pro krásu.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

Rozsah tónu $d^1 - d^2$, počínaje h^1 . Zvládnout jednoduché rytmy s použitím noty celé, půlové, čtvrtové a pomlček celé, půlové a čtvrtové v taktu čtyřčtvrtovém a tříčtvrtovém.

Improvizace

Hrou na ozvěnu procvičovat různé rytmy a spoje tónů. Hrou na otázku a odpověď vytvářet jednoduchou písňovou formu $a - a^1$, předvětí a závětí. Hra známých písní v rozsahu dvou až pěti tónů v G dur na základě sluchové představy.

Hudební materiál

L. Deniel: Škola hry na sopránovou zobcovou flétnu I., lekce 1-7.

Lidové písně a drobné skládky bez doprovodu i s doprovodem.

L. Lackner: Spievajte s nami.

Výběr českých a slovenských lidových písní a říkadel.

Přijímací zkouška do 1. ročníku

Žák prokáže dovednost správného držení nástroje a nasazení tónu. Schopnost opakovat na nástroji předebraný dvou- až třítaktový motiv a) rytmický, b) melodický, složený ze dvou, tří tónů. Zahraje z paměti píseň.

1. ročník

Výchovně vzdělávací cíl

Zdokonalovat žeberně bránicové dýchání, zlepšovat kvalitu tónu a rytmické a intonační citění. Rozvíjet prstovou techniku, smysl pro rytmus a čistou intonaci. Rozlišování základních druhů artikulace: non legato, legato, detaché, staccato. Poslechem dobrých vzorů rozvíjet dále lásku k nástroji a hudbě.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

Rozsahu $c^1 - g^2$, nota osminová až celá, půlová s tečkou, čtvrtová s tečkou, pomlčky čtvrtová až celá v taktech dvoučtvrt-

řetě, tříčtvrtě a čtyřčtvrtě. Dbát na rozvoj rytmické samostatnosti při souhře v dvojhlasě. Stupnice C, F, G dur.

Improvizace

Hra na ozvěnu, jednodílná forma písňová typu a - a¹, dále rytmicky a - a. melodicky a - b. Vše procvičovat na krátkých několikataktových útvarech.

Hra známých písní v rozsahu pěti, šesti tónů s menšími intervaly (průmy, sekundy, tercie) na základě sluchové představy v C dur, F dur nebo G dur. Dvojhlasá stupnice jako příprava k improvizaci druhého hlasu k známým písním.

Hudební materiál

L. Daniel: Škola I. (dokončit)

V. Cerha: Studie pro sopránovou zobcovou flétnu 1.-5. (výběr)

Přednesové skladby a písně

Jednohlasé a dvojhlasé písně bez doprovodu i s doprovodem a lehké původní nebo upravené skladbičky.

L. Daniel: Naše píšťalka, Supraphon

D. Stankovský: Ľudové piesne v klavírnej úprave pre ZDŠ - výber

R. Grúber: Rozfoukej se píšťaličko

R. Grúber: 50 lidových písní

V. Žilka: Utíkej Káčo, Pasáčkove píseň

J. Shreiber: Kukačka

Používat novou a další dostupnou a vhodnou literaturu.

Postupová zkouška

Stupnice hrát z paměti, zahrát na nástroj nejméně čtyřtaktový motiv předehraný učitelem: a) rytmický,

b) melodický v rozsahu 3-5 tónů.

Jedno cvičení z probrané školy.

Zahrát z paměti píseň a vybraný přednes nebo skladbu s doprovodem.

2. ročník

Výchovně vzdělávací cíl

Zdokonalovat žeburně bránicové dýchání, kvalitu tónu, rytmické a intonační citění. Rozvíjet prstovou techniku, smysl pro rytmus, připravovat nácvik vibrata a seznámit žáka s funkcí bránice. Rozlišovat základní druhy artikulací (non legato, legato, detache, staccato). Posloucháním dobrých vzorů rozvíjet dále lásku k nástroji a k hudbě.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

Rozsah tónů $c^1 - b^2$, noty šestnáctinové, osminové, čtvrtové, půlové, celé, pomlčky osminové, čtvrtové, půlové, celé. Nota čtvrtová s tečkou, osminová s tečkou v taktech $4/4$ a $3/4$. Rozvoj rytmického citění a intonační čistoty, která je potřebná k dosáhnutí působivého přednesu. Stupnice B, F, C, G. D dur akordy a D^7 v dur. stupnici. G moll, d, a, e, h moll, harmonické a melodické, tónický kvintakord příslušné stupnice.

Improvizace

Hra na ozvěnu, jednodílná a dvojdílná písňová forma a - a b a. Rytmické variace. Hra známých písní, sestavených ze 6 - 7 tónů, podle představy v C, F, G anebo D dur. Se schopnými žáky též improvizace druhého hlasu k známým písním v lidovém terciovém dvojhlasu.

Hudební materiál

L. Daniel: Škola II. díl

V. Cerha: Studie

L. Daniel: Základy techniky I - výběr

Přednesové skladby a písně

Jednohlasé a dvojhlasé písně bez doprovodu i s doprovodem různých nástrojů. Lehké původní nebo upravené skladby, např. část sonáty, tanec apod.

D. Stankovský: Lidové písně v klavírní úpravě pro ZDŠ - výběr
P. Jurkovič: Taneční suitv

L. Daniel: Sborník skladiček starých mistrů - výběr

J. Kepr: Pískanky - výběr

R. Grüber: Rozfoukej se píšťaličko

G.Ph. Telemann: Ein Dutzend Menuette

P. Donáth: Aus Notenbüchern des 17. und 18. Jhdts.

J.B. de Boismortier: Leichte Duos für Blockflöte

G.Ph. Telemann: Triosonate F dur

Triosonate C dur

W.A. Mozart: 2 sonatiny

F. Krommer: Duets pro sopránové zobcové flétny

Postupová zkouška

Stupnice hrát z paměti, akordy a D^7 a jejich obraty, zahrát na nástroj dvoj-čtyřtaktový motiv předebraný učitelem v rozsahu oktávy. Jedno cvičení z probraného učiva školy nebo etud. Zahrát z paměti skladbu s doprovodem nástroje (klavír, kytara apod.). Zkoušku na této úrovni musí absolvovat i ti žáci, kteří přecházejí na jiný nástroj.

3. ročník

Výchovně vzdělávací cíl

Zdokonalovat a dále rozvíjet kulturu tónu. Rozšiřovat žákovu hudebnost a výrazové prostředky, dynamiku, agogiku. Připravit žáka k úspěšnému veřejnému vystoupení. Ti žáci, kteří zvládnou hru na sopránovou zobcovou flétnu a budou mít předpoklady dýchání a velikosti ruky, připravit pro další studium altové zobcové flétny.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

Rozsah tónů $c^1 - d^3$, všechny chromatické tóny, nácvik spojů a trylkových hmatů ($d^2 - d^2$; $b^1 - c^2$; $b^1 - cis^2$) atd. Melodické ozdoby: příraz, odraz, skupinka, opora, nátryl, nárez a trylek. Hra v taktech celých, půlových, čtvrtových, osminových, šestnáctinových; ligatura, vibrato a dvojitý jazyk. Stupnice: C - A, F - Es dur a - fis, d - c moll harmonické, melodické,

akordy tónické, dominantní a v moll zmenšený na 7. stupni a příslušné obraty.

Improvizace

Ozvěna dvojdílná, jedno a dvojdílná písňová forma, malé rondo, variace rytmické a melodické. Hra známých písní durových v rozsahu oktávy i s většími intervaly a mollových v rozsahu 5 - 6 tónů podle představy. Pokusit se podle schopností žáka a zkušeností učitele improvizovat druhý hlas k známým písním v terciích, sextách a s kvintami lesních rohů.

Hudební materiál

- L. Daniel: Škola III. díl
- L. Daniel: Základy techniky II - výběr
- V. Cerha: Studie

Přednesové skladby

Původní anebo upravené skladby, sonáty - případně jejich věty.

- J. Feld: 2 partity
- P. Eben: **Duetina**
- R. Grüber: Rozfoukej se píšťaličko
- P. Donath: Aus Nötenbüchen des 10 Jhdts.
- K.v. Štěpka**: Krumlovské burlesky
- r. Francoens: Sonata d-moll
- Ph. de Lavigna: 3 Sonaten
- J.M. Leclair: Sonata F dur
- G.Ph. Telemann: Triosonata C dur
- G.Th. Telemann: Triosonata F dur
- J.B. Loeillet: 3 Sonaten
- N.A. Strungk: Suiten und airs
- P. Bletný: 2 skladby pro 2 zobcové flétny
- J.F. Fasch: Koncert pro soprán. zobc. flétnu, 2 housle a klavír
- M. Klement: Sbíрка středověkých tanců pro soprán. zobc. flétnu a tamburínu
- J.Z. Bartoš: Deset skladbiček

Postupová zkouška

Stupnice a akordy z paměti. Jedna z probraných etud. Těžším postupové zkoušky je přesvědčivým přednesem zahrát jednu přiměřenou skladbu s doprovodem z paměti.

4. ročník

(1 hodina týdně)

Výchovně vzdělávací cíl

Rozvíjet interpretační schopnosti žáka pomocí přiměřených skladeb různých stylových období, hlavně baroka a současnosti. Studovat přiměřené skladby z paměti s doprovodem různých nástrojů nebo v komorním obsazení, které se stanou trvalým repertoárem žáka. Přeorientovat žáka na základní, a l t o v ý nástroj ladění in F. Žáci, kteří pro malé rozpětí prstů a zvládnutí dechové techniky nemohou hrát na eltovém nástroji, mohou hrát na nástroji sopranino in F nebo si mohou ponechat flétnu sopránovou. Orientovat žáka na hmatovou kombinaci nástrojového ladění in F. Připravit žáka na veřejné vystoupení, případně soutěže.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

Rozsah tónů $f^1 - g^3$ chromaticky, nácvik běžných tónových spojů jako při sopranové zobc. flétně. Další zdokonalování dechové techniky zvláště, zvláště obeznámení se s principy vhodného umístění nádechu ve skladbě, vibráta a artikulace. Nácvik dvojitého a trojitého jazyka v mírném tempu. Rytmus v taktách čtvrtových, půlových a osminových v hodnotách šestnáctinových - celých. Zdokonalovat melodické ozdoby, hlavně trylek. Stupnice: C - As - E dur, f - cis moll, akordy a obraty tónické, dominantní, zmenšené septakordy v celém rozsahu nástroje.

Improvizace

Ozvěna jednodílná a dvojdílná písňová forma, malé rondo, variace rytmické a melodické.

Hudební materiál

L. Daniel: Škola pro alt. zobc. flétnu I. díl

L. Daniel: Základy techniky pro alt

M. Klement: Škola pro alt - výběr

Linde Höffer - von Winterfeld: 12 etud

Přednesové skladby

Původní skladby, např. tance, věty ze sonát, případně celé sonáty, triové sonáty.

G.Ph. Telemann: 6 Sonaten in Kanon

J.J. Quantz: Sonata F dur

G.Ph. Telemann: Triosonate c moll

2 Sonaten

Sonata C dur

4 sonaty

F.M. Veraccini: 12 Sonaten

G.F. Händel: 4 sonáty pro Alt a BC

B. Marcello: Sonaty a moll, G dur, B dur

Postupová zkouška

Stupnice z paměti. Jedna z probíraných etud. Jedna přiměřená skladba s doprovodem z paměti.

5. ročník

Výchovně vzdělávací cíl

Uplatnit altový nástroj jako základ ve hře na zobcovou flétnu. Zdokonalovat interpretační a orientační schopnosti žáka v různých stylových obdobích. Přenést těžiště studia hry na zobcovou flétnu do komorní hry. Pravidelnou hrou na různých kulturních příležitostech získávat zkušenosti hráčské jistoty a tím přispívat k uměleckému růstu.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

Rozvíjet techniku prstů, dechu, vibráta, dvojitého a tro-

jitého jazyka v rychlejších tempech. Zkvalitňovat všechny druhy artikulací, které jsou podmínkou pro dosažení působivého přednesu. Uplatňovat celý rozsah nástroje, speciálně cviky palcové techniky při hře tónů vysokého registru, složitější rytmy (hlavně v barokní a současné hudbě), zdokonalovat trylkovou techniku. Začít uplatňovat cvičení stupnic, v sekvencích ve všech tóninách dur - moll. Při hře akordů a jejich obrátů uplatňovat hru dvojitého a trojitého jazyka.

Improvizace

- na daném harmonickém základě, volná improvizace na daný model, jako ilustrace k určitému textu, obrazu, náladě.

Hudební materiál

L. Daniel: Základy techniky IV.

M. Klement: Škola pro alt. zobc. flétnu, etudy

L.H. von Winterfeld: 12 etud pro alt. zobc. flétnu

Přednesové skladby

J. Berkovec: Malovánky pro př. flétnu, alt. zobc. flétnu
(střídá sopránovou a klavír, event. smyčs. orch.)

B. Finger: Sonata F dur

G.F. Händel: 4 sonaty pro A a BC

M. Klement: Výběr přednesových skladbiček ze školy pro alt.flétnu

W.A. Mozart: 2 sonatina B dur

B. Marcello: Sonata a moll

Sonata G dur

Sonata B dur

Postupová zkouška

Stupnice a akordy zpaměti. Jedna etuda z probraných. Jedna sonáta, není podmínkou hra zpaměti. Jedna drobná přednesová skladbička zpaměti.

Výchovně vzdělávací cíl

Základním nástrojem nadále zůstává zobcová flétna altová. Zdokonalit výrazové možnosti žáka na altovém nástroji. Obeznamit žáka s hrou na tenorový nástroj, pokud má pro hru fyziologické předpoklady. Těžištěm hry je získávat smysl pro kolektivní citění a souhru. Nastudovat komorní skladby, které vyžadují spolupráci dalších nástrojů, především ve skladbách triových sonát.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

Zdokonalovat techniku dýchání, zvláště v dlouhých frázích. Získané poznatky o vhodném umístění nádechu z předcházejících ročníků uplatňovat a rozšiřovat z hlediska souborové hry. V kolektivní spolupráci naučit žáka přizpůsobovat se ostatním nástrojům po stránce intonační, rytmické a výrazové. Hmatová orientace tenorové flétny ladění in C. Stupnice dur, moll, skordy a jejich obraty, dominantní, zmenšené v celém rozsahu nástroje.

Hudební materiál

a) Altová zobcová flétna

M. Klement: Škola hry na altovou zobc. flétnu - výběr

L. Daniel: Základy techniky I pro altovou zobc. flétnu

b) Tenorová zobcová flétna

L. Daniel: Základy techniky I pro sopránovou zobc. flétnu

Přednesové skladby

W. Corbet: 6 sonát pro dvě zobc. flétny

A. Corelli: 3 triové sonáty pro dvě altová zobcová flétny a B. C.

J.B. Loeillet: Triová sonáta pro altovou zobc. flétnu, hoboj a B. C.

J.Ch. Pepusch: 6 sonát

J.Ch. Pepusch: Triová sonáta F dur pro altovou zobc. flétnu, housle a B. C.

J.J. Quantz: Sonáta F dur pro 3 zobc. flétny

A. Scarlatti: Kvartet F dur pro altovou, dvoje housle a B. C.

- A. Scarlatti: Kvartettino pro tři zobc. flétny a B. C.
J.A. Steffan (Štěpán): Koncert pro dvě altové flétny a B. C.
G.F. Telemann: Triová sonáta a moll pro altovou zobc. flétnu,
hoboj a B. C.
Triová sonáta F dur a C dur pro dvě zobc. flétny
a B. C.
G.F. Telemann: 6 sonát v kánonu
6 duet pro dvě zobcové flétny
Kvartet G dur pro altovou zobc. flétnu, housle,
hoboj a B. C.

Postupová zkouška

Zběhlost ve hře stupnic a akordů. Jedna etuda. Žák prokáže smysl pro komorní hru reprodukcí některé triové sonáty nebo sonáty pro dvě zobc. flétny.

7. ročník

Výchovně vzdělávací cíl

Volit vhodný studijní repertoár, kterým by žák dospěl k optimálnímu výsledku na absolventském koncertu a využil ho pro další samostatné studium a uplatnění v souborech zájmové umělecké činnosti a jiných kulturně společenských setkáních. Žáka seznámit se hrou na basovou flétnu in F v notcích houslového a basového klíče.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

Hru na basovou flétnu uplatní žák v ansámblu zobcových fléten a ve hře generálbasových partů. Studijní úsilí směřuje k přípravě úspěšného absolventského vystoupení s přihlédnutím k dalšímu růstu technických prvků (stupnice, akordy, etudy).

Hudební materiál

a) Alt

M. Klement: Škola hry na altovou zobc. flétnu - výběr náročnějších etud

b) Bas

M. Dušek: Škola hry na zobcovou flétnu - stať o hře na basovou flétnu

Generálbasové party z probraných sonát.

Přednesové skladby

G.Ph. Telemann: 6 fantazií pro sólovou altovou zobc. flétnu

Podle vyspělosti žáka volit vhodnou sonátu, koncert (např. Vivaldi, Telemann, Sammartini, Fasch aj.) libovolného ladění, kterou žák přednese z paměti, případně jinou skladbu většího obsazení.

Závěrečná zkouška

Předmětem závěrečného vystoupení bude náročnější sonáta, koncert, případně jiná vhodná skladba většího obsazení. Jedna skladba by měla být zahrána z paměti. Výběr ladění nástroje se neomezuje. Skladba může být vybrána z nastudovaného repertoáru.

Učební osnovy hry na příčnou flétnu

Charakteristika pojetí předmětu

Flétna patří mezi nejstarší hudební nástroje, jejíž původ sahá daleko do pravěku. Od původní primitivní podoby prošla různými fázemi vývoje, který vyústil v dosud nejdokonalejší typ - typ flétny Böhmova systému.

V současné době zájem o studium flétny stoupá, protože je to nástroj se širokým uplatněním ve hře sólové, komorní i orchestrální, souborech, vážné i populární hudbě. Ke studiu flétny jsou přijímáni žáci ve věku 10 - 11 let, podle tělesné vyspělosti, kteří prokáží nezbytné hudební nadání.

Vhodná je příprava hrou na zobcovou flétnu, případně pikolu. Žáci, kteří se přihlásí později a touto přípravou neprošli, mohou být přijati, jestliže projeví potřebné hudební nadání. K přijetí je nutné potvrzení lékaře, že ze zdravotního hlediska je žák schopen hrát na dechový nástroj. Rovněž během studia je nutná lékařská kontrola.

1. ročník

(1,5 hod. týdně)

Výchovně vzdělávací cíl

Probouzet žákův zájem o hru na flétnu a častým předehráváním vytvářet jeho představu zvukného, čistého flétnového tónu. Současně pěstovat melodické a rytmické cítění, rozvíjet cit pro hudební frázi a hudební paměť. Seznámit žáka s historií vývoje flétny, funkcí mechaniky a ošetřováním nástroje.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

1. Základy dechové techniky:

dechová cvičení - seznámení s funkcí bránice, postupný nábivk rychlosti a intenzity nádechu, plynulosti a délky výdechu

2. Uvolněný postoj a držení nástroje, poloha rukou, funkce prstů

3. Funkce rtů a jazyka, tvoření tónu
4. Tónová cvičení: vydržování tónů v základní poloze flétny - (jednoučárkovaná oktáva), nácvik přefukování (dvoučárkovaná oktáva)
5. Nácvik portamenta a legáta
6. Příprava hry stupnic a akordů (F, G, v pomalém tempu zpaměti)
7. Orientace v notovém textu - vytváření rytmické a melodické představy z notového záznamu.
8. Vytváření základních pracovních návyků, směřujících k plynulosti hry a k uvědomělému sledování kvality tónu.
9. Po dosažení potřebné jistoty ve tvoření tónu zařadit jednoduché prvky improvizace - hra na ozvěnu.

Hudební materiál

Školy: M. Moyse: Škola pro začátečníky

E. Tovernicki: Škola hry na flétnu I. díl

D. Pop: Škola pro začátečníky (vyd. Bukurešť)

W. Popp: Škola pro začátečníky

N. Platonov: Škola pro začátečníky (dopl. materiál)

Z. Jeney: Škola pro začátečníky (vyd. Budapešť)

R. Černý - J. Bok: Škola hry na flétnu (není vhodná jako zákl. materiál, doporučujeme jako dopl. materiál).

Etudy

G. Gariboldi: Etudy pro začátečníky - výběr 1. - 10. a jiné

Přednesové skladby

Lidové písně ve vhodné úpravě, nebo lehké přednesové skladbičky (je možno použít sbírky pro sopr. zobc. flétnu - L. Daniel: Škola I. díl, nebo R. Gruber: Rozfoukej se píšťaličko)

Poznámka

Protože studijní materiál (etudy a školy) není běžně dostupný, uvedené tituly mají sloužit učitelům jako vodítko při vyhledávání této literatury v knihovnách, archivech apod.

Postupová zkouška

- 1 cvičení z probírané školy
- 2 drobné skladbičky odlišného charakteru - podle možností zpaměti

2. ročník

(1,5 hod. týdně)

Výchovně vzdělávací cíl

Přiměřeně prohloubit výrazové prostředky - hru portamento a legáto, zařadit staccato a základní dynamiku. Tónovým cvičením vypracovávat pružnost a čistotu tónu. Vést žáka k intonační čistotě hry, doladování výše a níže znějících tónů nástroje a k důslednému provádění všech frázovacích, dynamických a tempových označení v notovém textu.

Přednesové skladbičky volit tak, aby žák poznával různé hudební žánry - tence, pochod, píseň apod. a uvědomoval si význam tempa v hudebním projevu.

Příprava žáka ke komorní hře.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

1. dechová cvičení: prohloubit intenzivní nádech a prodloužit plynulý výdech.
Základní cviky na uvolnění bránice.
2. tónová cvičení: Vyrovnávání poloh, spoje legáto, staccato, dynamika, vydržované tóny.
Příklady tónových cvičení najde učitel ve sbírce M. Moyse "O tvoření tónů"
3. rozšířit tónový rozsah do třetí oktávy.
4. nácvik stupnic a akordů
stupnice dur a některé moll přes dvě oktávy portamento a legáto, T⁵, malý a velký rozklad, D⁷.
Stupnice a akordy hraje žák zpaměti.
5. Jednoduché melodické i rytmické improvizace dvou až čtyřtaktovou formou otázky a odpovědi.

Hudební materiál

- M. Moyse: Škola pro začátečníky - pokračování
E. Tovarnicki: Škola hry na flétnu I. díl - pokračování
D. Pop: Škola pro začátečníky (vyd. Bukurešť) - pokračování
W. Popp: Škola pro začátečníky " "
N. Platonov: Škola hry na flétnu " "
Z. Jeney: Škola hry na flétnu (vyd. Budapešť) " "
R. Černý - J. Bok: Škola hry na flétnu (není vhodná jako základní materiál, doporučujeme jako doplňkový materiál)
E. Köhler: Škola hry na flétnu I. - výběr etud

Etudy

- G. Gariboldi: Etudy pro začátečníky - pokračování
M. Moyse: 24 melodických cvičení - výběr
F. Tomaszewski: Výběr etud pro flétnu I. - výběr

Přednesové skladby

- P. Eben: Duettina
R. Gruber: Rozfoukej se píšťaličko
Album Musiculus
J. Francl: Pastorální suite
Drobné skladby pro flétnu (edice Musica Budapešť - sestavil V. Bántai, I. Kovács)
Sborník transkripce vydaných v Sov. hud. nakladatelství (Musik na Ukrajina - Kijev - 1978), 2. ročník
Das klassische Spielbuch (Peters)
G.Ph. Telemann: 12 menuetů (Hoffmeister, Leipzig)

Postupová zkouška

- 1 durová a 1 mollová stupnice, T⁵, D⁷ a jejich obraty
1 etuda z posledního období studia
1 přednes podle možnosti z paměti
Interpretace národní písně nejméně ve dvou tóninách z paměti.

3. ročník

(1,5 hod. týdně)

Výchovně vzdělávací cíl

Upevnit získané dovednosti, rozšiřovat výrazové prostředky, širší dynamika a agogika, vést žáka k stálé práci na kultuře tónu, intonační čistotě a rytmičnosti hry. Seznámit ho s jednoduchými skladbami různých stylových období. Pokračovat v komorní hře, pěstovat hru z listu.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

1. Dechová cvičení: příprava vibráta, zdokonalením cviků pro uvolnění bránice.
2. Tónová cvičení: jednočárkovaná oktáva, především tóny $g^1 - c^1$; vzdálené spoje, legáto, staccato, dynamika.
3. Stupnice moll přes 2 oktávy, T^5 , zm^7 , malý a velký rozklad, chromatická stupnice přes 2 oktávy. Opakování durových stupnic.
4. Seznámení s běžnými melodickými ozdobami.
5. Jednoduchá improvizace druhého hlasu národní písně.
6. Komorní hra v duu, v triu a hra z listu.

Hudební materiál

Školy

- E. Köhler: Škola - dokončit
E. Towarnicki: Škola - pokračování
R. Černý - J. Bok: Výběr cvičení na procvičení melodických ozdob

Etudy

- M. Moyses: 24 melodických cvičení - dokončit
M. Moyses: 25 etud prostřední stupeň - výběr
F. Tomaszewski: Výběr etud pro flétnu - výběr
G. Gariboldi: Malé etudy - dokončit
M. Klement: Škola hry na altovou zobcovou flétnu - výběr etud

Přednesové skladby

V. Šrámek: Sonatina

J. Schreiberg: Jarní (Album Musiculus)

W.A. Mozart: Dvě sonatiny (ed. Peters)

J. Hüssler: 2 sonatiny (ed. Peters)

Drobné skladby pro flétnu (edice Musica Budapešť - sestavil V.
Bántai a I. Kovács)

Sborník transkripcí vydaných sov. nakladatelstvím (Musična Ukra-
jina - Kijev 1978)

E. Towarnicki: Škola - výběr přednesu

M. Iglo: Maličkost pro flétnu

J. Kapr: Pískánky

M. Klement: Škola na altovou zobc. flétnu - výběr přednesu

N.A. Strungk: Suity a árie (Peters)

Aus Notenbüchern des 18. Jahrhunderts (Hoffmeister, Leipzig)

Postupová zkouška

1 durová, 1 mollová stupnice, T⁵, D⁷, zm⁷

1 etuda z posledního období studia

1 přednesová skladba, podle možnosti zpeměti.

4. ročník

(1,5 hod. týdně)

Výchovně vzdělávací cíl

Prohloubit práci na kultuře tónu a čistotě hry, zvládnout tvoření tónu vibráto i non vibráto. Zvýšit technickou zručnost hry. Dotvářet výrazové prostředky ke studiu skladeb různých stylových období. Pokračovat v komorní, souborové hře a hře z listu. Výrazové prostředky rozšířit o další způsoby nasazování jako sfz, měkké nasazení kořenem jazyka.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

1. Rozšíření rozsahu nástroje do čtvrté oktávy.

2. Tónová cvičení: jednoučárkovaná oktáva - se zvláštním zamě-

řením na tóny $g^1 - c^1$

Obtížné spoje legáto, vibráto.

3. Příprava dvojitého staccata, seznámení žáka s různými způsoby nasazování.
4. Stupnice v rychlejším pohybu přes 2 oktávy, T^5 , D^7 , zm^7 , měly i velký rozklad, stupnice chromatická přes 2 oktávy.
5. Improvizace na základních harm. stupních T-S-D-T.

Hudební materiál

Školy

E. Towarnicki : Škola

Etudy

- M. Moyse: 25 etud pro střední stupeň - dokončit
M. Klement: Škola hry na altovou zobcovou flétnu - výběr etud
E. Köhler: op. 33 I. díl - výběr
F. Tomaszewski: I. díl - dokončit
W. Popp: op. 413/1

Přednesové skladby

- M. Vilec: Na rozhledně (z cyklu Letní zápisky)
V. Šrámek: Suite - výběr
W.A. Mozart: Andante C dur
B. Finger: Sonáty F a G dur
G. Sinissalo: 3 miniatury
P. Židek: Nocturna
E. Towarnicki: Škola - výběr přednesů
Sonáta starých mistrů (Moskva 1978)
Z. Folprecht: Suite ve starém slohu
G. Kosík: Suite ve starém slohu

Závěrečná zkouška

- 1 mollová, 1 durová stupnice s příslušnými akordy
2 etudy rozdílného charakteru

Studium flétny na I. stupni ukončí žák absolventským vystoupením.

Učební osnovy hry na hoboj

Charakteristika a pojetí předmětu

Hoboj v současné době nepatří mezi nejpopulárnější nástroje, vyučované na LŠU. Prvořadým úkolem učitelů je popularizovat tento nástroj a získat co největší počet žáků k jeho studiu. Dosevadní chápání využití hoboje bylo dosti jednostranné. V současné době se uplatňuje tento nástroj ve všech hudebních žánrech a to jak v profesionální tak amatérské oblasti. Z tohoto hlediska jsou koncipovány učební osnovy na nových progresivních principech.

Při vyučování hry na hoboj se vyžaduje kromě hudebního nadání přiměřená tělesná vyspělost, způsobilé rty, zdravé dýchací orgány a zuby. Pro přijetí ke studiu hry na hoboj je nutné lékařské potvrzení, že ze zdravotního hlediska je žák schopen hrát na dechový nástroj. Během studia je nutná pravidelná lékařská kontrola.

Cílem hry na hoboj je rozvoj hudebnosti, hudební představitivosti a citění v rovnováze s technickým vývojem žáka. Současně výuky je hra z listu, studium lidových písní, komorní a souborová hra a základy improvizace. Přednesová literatura, uvedená v osnovách, je pouze vodítkem, nikoliv vyčerpávajícím výčtem vhodných skladeb.

1. ročník

Výchovně vzdělávací cíl

Naučit žáka správnému postoji při hře i správnému držení nástroje. Předehráváním živé i reprodukované hudby získávat zájem žáka o hru na hoboj a vytvářet u něj představu krásného znění hobojevého tónu. Postupně seznamovat žáka s nástrojem, jeho mechanikou, technikou, údržbou a manipulací (skládání a rozkládání nástroje). Vysvětlit žákovi funkci hobojevého strojku, jeho ovládání a chloulostivost. Nacvičit správné uložení hobojevého strojku mezi rty a správně nasadit tón uvolněným nátlakem

pomocí jazyka. Položit základy správného žeborně bráničního dýchání. Vést žáka od začátku k návyku pravidelného denního cvičení. Rozvíjet hudební představivost hrou lehkých lidových písní a hrou zpeměti.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

Zvládnout tónový rozsah od c1 - c3. Upevňovat nátlak vydržovanými tóny hrou non legato, legato, nasazovat na slabiku "tá". Seznámit žáka s významem základních tempových označení (rychle, pomalu). Naučit žáka hrát základní dynamické rozdíly, tj. silně - slabě. Zvládnout hru v 4/4, 3/4, 2/4 taktu v celých, půlových a čtvrtových notách. Soustavně učit žáka hrát jednoduché národní písně zpeměti.

Hudební materiál

Stupnice: C, G, F dur v rozsahu od c1 - c3 v půlových a čtvrtových notách

Akordy: velký rozklad, malý rozklad v trojzvucích a půlových notách.

Školy

M. Hošek: Škola pro nejmladší hobojisty I

A. Kubát - V. Smetáček: Škola hry na hoboj - výběr (Supraphon 1978)

Szeszler: Škola hry na hoboj I. - výběr (Muzica Budapest 1956)

J. Hadejs: Škola hry na hoboj - výběr (PWM)

Přednesové skladby

J. Rušečnikov, M. Krejn: Sborník lehkých skladeb (Gosudarstvennoe Muzykalnoje Izdatelstvo, Moskva 1962)

J. Greško: Sborník lehkých skladeb (Muzyka Moskva 1965)

G. Konrád: Lehké skladby (VEB, Fr. Hoffmeister, Leipzig 1955)

J. Crakston - A. Richardson: First book of oboe solos (Faber Music, London 1971)

J. Rušečnikov: Chrestomajije pedagogičeskovo repertoara dlja goboja I (Muzyka Moskva 1969).

Postupová zkouška

- 1 stupnice v půlových notách non legato a legato, kvintakord velký a malý v trojzvucích
- 2 cvičení z probrané školy
- 1 přednesovou skladbu s doprovodem klavíru z paměti
- 1 lidová píseň z paměti.

2. ročník

Výchovně vzdělávací cíl

Rozvíjet a upevňovat dovednosti, získané v prvním ročníku. Rozšířit dechovou techniku žáka o hru po výdechu. Rozvíjet kultivovanost tónu. Rozvíjet hudební paměť a přistoupit ke hře z paměti až po dokonalém zvládnutí skladby z not. Rozšířit teoretické vědomosti žáka o poznání všech druhů nástrojů hobojevé skupiny (anglický roh, heckellphon hoboje damour). Připravit žáka ke hře v souboru a v souvislosti s tím naučit žáka správnému držení těla a nástroje vsedě. Poznávat další lidové písně. Položit základy improvizace na hoboje.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

Rozšířit rozsah nástroje od h - d₃. Rozšířit hru non legato a legato o staccato. Zvládnout hru v takttech 2/8, 3/8, 4/8, 2/2, 3/2, 4/2, allabreve. Naučit hrát žáka v základních dynamických odstínech (p, mf, f). Vydržované tóny obohatit o crescendo a decrescendo, dbát při tom na čistou intonaci. Prakticky seznámit žáka s rytmickým útverem trioly a synkopy. Kultivovanost tónu rozvíjet posloucháním vhodných nahrávek, předehráváním učitele a návštěvou koncertů. Soustavně učit žáka hrát jednoduché lidové písně z paměti. Rozšířit základní tempové označení o výrazy: moderato, andante, allegro, allegretto. Naučit žáka orientovat se v notovém zápise s kratšími notovými hodnotami (osminová, šestnáctinová nota). Improvizovat se žákem krátké melodické a rytmické motivy.

Hudební materiál

Stupnice: durové do 4 křížků s 4 bé, non legato, legato a staccato v čtvrtových notách.

Akordy: kvintakordy, velký rozklad, malý rozklad v trojzvucích s využitím rozsahu od h - d \flat .

Školy

M. Hošek: Škola pro nejmladší hoboisty - II

A. Kubát, V. Smetáček: Škola hry na hoboj - výběr (Supraphon 1978)

G. Hinke: Škola hry na hoboj - výběr (Leipzig 1977)

T. Szessler: Škola hry na hoboj - I, pokračovat ve výběru (Muzica Budapest 1956)

J. Pušečníkov: 25 etud pro hoboj - výběr

F.J. Garnier: Anfänger duette (Hofmeister Leipzig)

Přednesové skladby

T. Szessler: Přednesové skladby - příloha I. dílu školy

T. Szessler: Oboe music for beginners - výběr

Pedagogický sborník Hoboj I - výběr

Postupová zkouška

1 dur stupnice s křížkem, 1 dur s bé v čtvrtových notách non legato, legato, staccato

Velký rozklad, malý rozklad v trojzvuku

2 cvičení z probrané školy

1 přednesová skladba s doprovodem klavíru z paměti

1 lidová píseň z paměti

3. ročník

Výchovně vzdělávací cíl

Nadále rozvíjet ušlechtilý tón, přesnou intonaci a rozšiřovat výrazové prostředky. Při hře dbát na výraznější rozlišení dynamických odstínů. Zvýšit technickou vyspělost žákovy hry. Na-

učit žáka hrát správně melodické ozdoby. Vést žáka k samostatnosti v přípravě nástroje a strojku ke hře. Nadále rozvíjet hudební paměť žáka a zařazovat do výuky improvizace prvky.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

Výrazové prostředky rozšířit o ritardando, accelerando, akcent, fermátu a pod. Naučit žáka hrát správně melodické ozdoby: přírez, skupinka, nátryl. Pokračovat v rozvíjení improvizace žáka na základě harmonického hudebního citění. Soustavně učit žáka další lidové písně z paměti.

Hudební materiál

Stupnice: durové do 4 křížků a 4 b, mollové paralelní do 4 křížků a 4 b non legato, legato a staccato v osminových notách.

Akordy: Kvintakordy, velký rozklad, malý rozklad v trojzvuku.

Školy

M. Hošek: Škola pro nejmladší hoboisty III.

M. Kubát - V. Smetáček: Škola hry na hoboj - výběr

G. Hinke: Škola hry na hoboj - výběr

T. Szeszler: Škola hry na hoboj II - výběr

J. Degen: 20 snadných etud - výběr

Salviáni - Kubát: Etudy - výběr

S. Swieckowski: Výběr etud (PMM)

J. Pušečnikov: 25 etud pro hoboj - výběr

Přednesové skladby

R. Hoffmann: 10 melodických přednesových cvičení op. 58

J. Francl: Pastorální suita

T. Szeszler: Přednesové skladby - příloha k I. dílu školy

Postupová zkouška

1 stupnice durové a paralelní mollová harmonická a melodická v osminových notách. Velký rozklad, malý rozklad čtyřzvuků.
1 cvičení z probrané školy.

1 etuda

1 přednesová skladba s klavírním doprovodem z paměti podle schopnosti žáka

1 lidová píseň z paměti.

4. ročník

Výchovně vzdělávací cíl

Zvyšovat technickou dokonalost hry. Prohlubovat nadále studium stupnic a akordů. Rozšířit hru o další melodické ozdoby. Tónový rozsah rozšířit od b - f3.

Dále rozvíjet poznatky z hudební improvizace a pěstovat hru z listu. Rozvíjet u žáka vlastní reprodukční schopnosti a vést ho k samostatnému studiu. Nadále rozvíjet hudebnost hrou lidových písní z paměti. Připravit celkově žáka tak, aby po absolvování čtyř ročníků hry na hoboj byl schopný účinkovat v amatérských souborech.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

Naučit žáka hrát melodické ozdoby: trylek, obal a mordent. Hru z listu aplikovat na látce nižších ročníků a partech souborové a orchestrální hry. Cvičit se žákem hru rytmických a melodicky náročnějších lidových a umělých písní z paměti. Improvizovat se žákem motivy na základě harmonického cítění (T-S-D-T). Jednoduché lidové písně transponovat do nenáročných tónin.

Hudební materiál

Stupnice: Všechny durové a mollové stupnice s křížky a s bé v rytmických a frázovacích obměnách v šestnáctinových notách v rozsahu nástroje, chromat. stupnice.

Akordy: Velký rozklad, jeho obraty, dominantní septakord, zmenšený septakord na VII. st. v harmonické moll.

Školy

A. Kubát - V. Smetáček: Školy hry na hoboj - výběr

- G. Hinke: Škola hry na hoboj - výběr
Wiedemann: 37 vybraných etud - výběr
Könning: Etudy pro hoboj - výběr
A. Kubát: 50 cvičení frázování - výběr
A. Kubát - Salviani: Etudy - výběr
J. Degen: 20 snadných etud - výběr

Přednesové skladby

- V. Kalabis: Dudácká suite
Corelli-Barbirolli: Koncert
G.F. Händel: Koncert B dur
Z. Blažek: Idylky (ČHF Praha)
V. Mádlo: Romance op. 1
J. Holý: Serenáda op. 86
G.F. Händel: Dve sonáty
R. Schumann: 3 romance
V. Jírovec: Adagio
E. Hlobil: Andante amabile
Donizetti: Sonáta
J. Novotný: Koncertní rondino

Závěrečná zkouška

- 1 stupnice dur s křížky a 1 v bé
1 stupnice moll s křížky a 1 v bé v šestnáctinových notách
akordy: velký rozklad, jeho obraty, D7, zm7
1 etuda technického charakteru
1 etuda melodická
1 přednesová skladba většího rozsahu podle schopností žáka, zpaměti.

Učební osnovy hry na klarinet

Charakteristika a pojetí předmětu

Při vyučování hry na klarinet musí učitel vycházet z toho, že klarinet je nástroj velmi širokého uplatnění, který má své místo v symfonické, komorní, lidové, dechové, taneční a džezové hudbě a samozřejmě také jako sólový nástroj.

Pro přijetí žáka ke hře na klarinet je potřebné hudební nadání, tělesná vyspělost, způsobilé rty, zdravé dýchací orgány a zuby. Vyžaduje se lékařské potvrzení o dobrém zdravotním stavu žáka.

Základním rysem vyučování hry na klarinet je vést žáka k tvořivé interpretaci hudebních skladeb a vychovat z něj dobrého aktivního hráče amatéra, schopného pokračovat v samostatné tvořivé práci, v některém, podle svého vkusu zvoleném, amatérském souboru. U mimořádně talentovaných žáků je úlohou učitele rozvíjet talent a připravit takové žáky pro další studium na odborné hudební škole.

1. ročník

(1,5 vyučovací hod. týdně)

Výchovně vzdělávací cíl

Seznámit žáka s nástrojem, jeho vznikem a vývojem. Popis částí, sestavování nástroje a základní údržba nástroje a plátků. Dokonale zjistit dispozice žáka pro hru na klarinet.

Základy hry na klarinet - prsty při hře, držení nástroje, dechová technika, úprava nátisku. Dbát na rozvoj všech hudebních schopností, hlavně pak těch, které jsou u žáka méně rozvíjené. Seznámení se základními technikami hry nasezovaně (détaché), legato a základy hry staccato.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

Dokonale zvládnout šalmajový rejstřík a pokračovat v nácvi-ku rejstříku klarinového. Velkou pozornost věnovat přechodu ze

šalmajového do klarinového rejstříku ($a^1 - h^1$, $g^1 - h^1$, $a^1 - c^2$). Neustále sledovat kulturu tónu a dbát na kvalitu nasazení i ukončení tónu. Základy hry ve dvou cvičit na jednoduchých dvojhlasých skladbičkách. Tóny e , f , h^1 , c^2 cvičit oběma malíky. Naučit žáka správnému postupu při domácím cvičení.

Hudební materiál

Stupnice: C, G, F-dur s kvintakordy

Školy

B. Zákostelecký: Škola hry na klarinet, I. díl

J. Kratochvíl: Škola hry na klarinet (výběr)

S.V. Roganov: Klarinetová škola (SSSR) (výběr)

Ewald Koch: Schule für Klarinette I. díl (NDR) (výběr)

F. Demnitz: Elementarschule für Klarinette (NDR) (výběr)

Podle úvahy učitele je možno použít některá cvičení i z jiných klarinetových škol.

Postupová zkouška

Probrané stupnice a kvintakordy.

3 cvičení z některé školy.

Přednes: 1 až 2 písničky zpaměti

2. ročník

(1,5 vyuč. hod. týdně)

Výchovně vzdělávací cíl

Dále zdokonalovat kulturu tónu. Upevňovat hru staccato a legato. Více rozvíjet hudební schopnosti - sluch, rytmus, hudební paměť, motorické schopnosti a duševní schopnosti (soustředěnost, pozornost spod.). Hra v základních dynamických odstínech. Upevňovat hru zpaměti. Základy ke hře "z listu". Dále se zabývat dechovou technikou.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

Rozšířit rozsah od e do d³ (es³). Důsledně dbát na přesnou a vyrovnanou práci prstů v legatu. Cvičit artikulaci po třech a čtyřech tónech. Práci s tónem rozvíjet od p - f ve vydřžovaných tónech stupnic. Zadávat písně a lehčí melodické instruktivní skladbičky zvládnuté z not na další hodinu z paměti. Všechny hudební schopnosti rozvíjet při hře duet nebo trií.

Hudební materiál

Stupnice: C, G, D, A, F, B, Es-dur s kvintakordy

Školy:

B. Zákostecký: Škola hry na klarinet I. díl

S.V. Rozanov: Klarinetová škola (výběr)

F. Demnitz: Elementarschule für Klarinette (výběr)

E. Koch: Schule für Klarinette I. díl (výběr)

Komorní hra (dua až tria):

J. Kratochvíl: Škola hry na klarinet (výběr)

L. Daniel (Fr. V. Kramář): Šest duettin pro dvě zobcové flétny
(klarinety)

Další drobná dueta nebo tria z jiných škol.

Přednesové skladby:

J. Kratochvíl: Album přednesových skladeb I. díl

Instruktivní skladbičky s klavírem ze škol

B. Zákostecký: I. díl, S.V. Rozanov, E. Koch

Postupová zkouška

Stupnice: Dvě z probíraných a kvintakordy

Cvičení: 3 cvičení z některé školy

Přednes: 1 instruktivní skladbička z paměti

3. ročník

(1,5 vyuč. hod. týdně)

Výchovně vzdělávací cíl

Dále rozvíjet tónovou kulturu a dbát na zvukovou vyrovnanost ve všech rejstřících. Zrychlovat hru stacceto a vyrovnat

s prstovou technikou. Rozvíjet výrazové schopnosti žáka (dynamika, agogika). Návčik lehčích melodických ozdob (opora, příraz, skupinka, nátryl). Hra přednesových skladeb ve volnějších tempech a návčik portamenta.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

Rozšířit rozsah do f^3 (g^3). Zvládnout rytmicky přesně hru tečkovaného rytmu (osmina s tečkou a šestnáctina) a rytmu synkopického. Celkově zrychlit hru stupnic v osminových hodnotách. Zvládnout čtení v taktech osminových a all's bréve. Pro hru volných přednesových skladeb dokonale procvičit čtení a rozdělení drobnějších notových hodnot (šestnáctinové, dvaatřicetinové a čtyřiašedesátinové). Upevňovat hru v artikulacích. Pokračovat v návčiku hudební představivosti (improvizace).

Hudební materiál

Stupnice chromatická.

Stupnice durové do 4 křížků a \hat{d} \hat{b} včetně stupnic paralelních, mollových s kvintakordy po 4 tónech.

Školy:

B. Zákostelecký: Škola hry na klarinet II. díl

F. Demnitz: Elementarschule für Klarinette (výběr)

Etudy:

H. Wahls: Etudy I. a II. díl (výběr)

J. Kratochvíl: 66 etud pro klarinet (výběr)

A. Kubát: 50 technických cvičení frázování (výběr)

L. Kurkiewicz: Etudy I. a II. sešit (výběr)

A. Doležal: 24 snadných etud (výběr ve volnějších tempech)

Komorní hra:

dua

L. Daniel (Fr.V. Kramář): Šest duettin pro dvě zobcové flétny (klarinet)

Carl Richter: Klarinetten Duos I. a II. sešit (výběr)

A. Kincl: Kasace ve starém stylu

Mozart, Telemann, Müller - klarinet. dueta (Ed. Musica Budapest)
- I. díl

Je možno použít i dua pro jiné dechové nástroje, např. pro lesní rohy, trubky, apod., vydaná v ČSSR, NDR aj.

trio

J. Kratochvíl: Trio českých klasiků

Bouffil - Nudera: Trios für Klarinetten (Ed. Hofmeister Leipzig)

Přednesové skladby:

O. Vránek: Tři melodie pro klarinet a klavír

J. Kratochvíl: Album přednesových skladeb I. a II. díl (výběr)

J. Franci: Pastorální suite (výběr)

Chrestomatija klarinetista (Ed. Moskva)

Berkés Kalmán - drobné skladby pro klarinet a klavír II. díl
(Ed. Budapest) (výběr)

E. Koch: Schule für Klarinette I. díl (výběr)

A. Doležal: Dětské nálady

Postupová zkouška

Stupnice chromatická (e - e³)

2 durové stupnice a paralelní mollové s kvintakordy

Etudy - 3 z probraných

Přednes - jedna skladba (podle schopnosti žáka zpaměti)

4. ročník

(1,5 vyuč. hod. týdně)

Výchovně vzdělávací cíl

Zdokonalovat hru ve volnějších tempech (adagio, lento apod.).
Nácvik oktávové transpozice (ev. in C, in A). Nácvik těžších melodických ozdob (trylek a obsl). Základy hry kadencí. Probrat v základních rysech frázování a výslovnost v taneční a beatové hudbě (nasazení tónu "tu" "du"). Příprava na závěrečnou zkoušku.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

Na volných přednesových skladbách cvičit samostatný hudební projev žáka. Oktávové transpozice cvičit na písničkách a lehčích skladbičkách.

Hudební materiál

Stupnice: Všechny stupnice dur i moll s kvintakordy po čtyřech tónech.

Škola:

B. Zákostelecký: Škola hry na klarinet II. díl

Etudy:

J. Kratochvíl: 66 etud pro klarinet (výběr)

H. Wahls: Etudy II. díl (výběr)

L. Kurkiewicz: Etudy III. sešit (výběr)

A. Doležal: 24 snadných etud (výběr)

W. Hartmann: Rhythmische stilistische Studien I. a II. díl (výběr)

Komorní hra:

dua - viz třetí ročník

Duette für Klarinettenanfänger nach Originalen des XIX. Jahrhunderts (Ed. Hofmeister Leipzig (výběr)

L. Wiedemann - Klar. Studien 1 - 3 (výběr)

tria - viz třetí ročník

J. Kratochvíl, Svita pro 3 klarinety (výběr)

Přednesové skladby

Z. Fibich: Selenka

L. Koželuh: Koncert Es-dur - 2. věta

V. Tuček: Koncert B-dur - 2. věta

J. Francel: Pastorální svita

Anonym "L" Variace B-dur (upr. J. Kratochvíl)

J. Pospíšil: Drobnosti (výběr)

J. Pauer: Capricci (výběr)

J. Feld: Instruktivní svita

J.Kř. Vaňhal: Sonata pro klar. a klavír II. věta

R. Wágner: Adagio (Ed. Hofmeister Leipzig)

C. Bärmann: 24 etud pro klarinet (PWM Krakow, Polsko) (výběr)

M. Reger: Romance G-dur (Ed. Härtel Leipzig)

M. Dlouhý: 3 miniaturny

Další skladby podobné technické obtížnosti podle uvážení a výběru učitele.

Závěrečná zkouška

2 stupnice durové a mollové s kvintakordy

Etudy: 3 etudy podle výběru

Přednes: 1 skladba (podle schopnosti žáka z paměti).

Hudební osnovy hry na fagot

Charakteristika a pojetí předmětu

Fagot je dřevěný nástroj velkého tónového rozsahu, široké palety tónových barev a výrazových možností. Nástroj s bohatou historií, velkým zázemím notového materiálu ve staré hudbě. Dnes nepatří k nástrojům příliš rozšířeným, tím méně populárním. Přesto je pro výše uvedené kvality nezastupitelným nástrojem komorních souborů, symfonických orchestrů profesionálních i amatérských, stále více se uplatňuje jako nástroj sólový.

Hra na fagot klade značné nároky na hudební, fyzické a intelektuální dispozice žáka. Obohacuje jeho citové vnímání a rozvíjí nejen všechny složky hudebních schopností, ale také estetické cítění velmi potřebné k formování charakteru mladého socialistického člověka.

Fagot svými rozměry, vahou, menzurou, způsobem držení a námahou při dýchání je nástrojem fyzicky velmi náročným. K těmto skutečnostem je třeba přihlížet při výběru žáků; proto ke studiu hry na fagot jsou přijímáni žáci ve věku 12 let. Před začátkem studia hry na fagot se předpokládá hra na přípravný dechový nástroj.

Pro přijetí ke studiu hry na fagot je nutné lékařské potvrzení, že ze zdravotního hlediska je žák schopen hrát na dechový nástroj. Během studia je nutná pravidelná lékařská kontrola.

Dosažení výchovně vzdělávacího cíle stanoveného pro každý ročník prokáže žák při postupové zkoušce.

1. ročník

(1,5 hod. týdně)

Výchovně vzdělávací cíl

Seznámit žáka s nástrojem, složením a rozložením nástroje, ošetřením nástroje a strojků, historií nástroje a jeho uplatněním v průběhu vývoje. Vysvětlit a předvádět funkci dechu při

tvorbě tónu na dechový nástroj. Probudit u žáka zájem o hru na fagot. Častým předehráváním vytvářet jeho představu měkkého, čistě nasazeného, kulatého tónu. Rozvíjet žákov cit pro hudební frázi s ohledem na individuální schopnost jeho dechu. Systematicky pěstovat smysl pro rytmus, přesnost a plynulost hry, zadávat pravidelné úkoly zpaměti. Doprovázením žáka při hře pěstovat jeho harmonické cítění a smysl pro souhru. Vytvářet u žáka improvizaci schopnost.

Prostředky k dosažení výchovně vzdělávacích cílů

Základy dechové techniky - nácvik uvolněného, hlubokého nádechu a plynulého výdechu, postupně procvičovat hbitost nádechu a prodloužení výdechu.

Přirozený uvolněný postoj a držení nástroje při hře, poloha paží, funkce prstů.

Vytvoření správného nátisku při hře na nástroj - funkce rtů (rtý nepřilíší zakládat), funkce jazyka při nasazení tónu, tvoření tónu.

Tónová cvičení - s přihlédnutím k individuálním dechovým schopnostem žáka vydržovat tóny v nižší a střední poloze, silně-slabě, od C-c. Členěním tónů procvičovat čisté nasazení v portamentu, nácvik legáta.

Nácvik stupnic a tónických kvintakordů - stupnice Dur do 3 křížků a 3 b, stupnice moll - a, e, d, příslušející tónické kvintakordy, vše v pomalém tempu portamento, legáto, v rozsahu jedné oktávy.

Čtení basového klíče, orientace v notovém textu - vytváření rytmické a melodické představy notového záznamu.

Vytváření základních pracovních návyků, směřujících k plynulosti hry, uvědomělému sledování kvality tónu a samostatnosti při nácviku.

Na základě rytmicko-melodické otázky a odpovědi vytvářet improvizaci schopnost žáka.

Studijní materiál

L. Hara: Škola hry na fagot - výběr

J. Weissenborn: Školá hry na fagot - výběr

K. Pivoňka: Škola hry na fagot - výběr

Přednesové skladby: národní písně, vhodné transkripce jednoduchých skladeb.

L. Milde: Tři instruktivní skladby

J. Weissenborn: Arioso

W. Seltmann: Přednesová část školy na fagot - 5. díl

Postupová zkouška

2 stupnice a 2 skordy z paměti, 2 cvičení z probrané školy, 1 přednesová skladba z paměti.

2. ročník

(1,5 hod. týdně)

Výchovně vzdělávací cíl

Věnovat pozornost upevnění nátisku, postoji při hře a držení nástroje. V tónových cvičeních zkvalitňovat tón, sledovat intonační čistotu a měkkost nasazení tónu. Rozvíjet techniku hry, výrazové prostředky - portamento, legáto. Zařadit staccato. Vést k provádění všech frázovacích, dynamických a tempových označení v notovém textu.

Prostředky k dosažení výchovně vzdělávacích cílů

Dechová cvičení - prohlubovat dechovou techniku, intenzivní vdech, plynulost a prodloužení výdechu.

Tónová cvičení - zvukové a intonační vyrovnávání poloh, spoje legáto, zařadit staccato. Návčik dynamiky. Vydržované tóny zesilovat - zeslabovat.

Návčik stupnic a skordů - stupnice Dur po 5 křížků, 5 b, stupnice moll do 4 křížků, 4 b v celém rozsahu, pomalém tempu, portamento, legáto. Příkladnější tónické kvintakordy, jejich malý rozklad.

Čtení tenorového klíče.

Na základě širšího rytmicko-melodického úryvku rozvíjet žákovu improvizaci schopnost.

Studijní materiál

- L. Hara: Škola hry na fagot
- J. Weissenborn: Škola hry na fagot - dokončit
- K. Pivoňka: Škola hry na fagot - výběr
- W. Osadzin: Výběr etud - I. díl
- K. Pivoňka: Variace stupnic a akordů

Přednesové skladby:

- Národní písně a vhodné transkripce skladeb
- L. Milde: Andante
- Gross: Instruktivní skladby č. 1 - 5
- J. Weissenborn: Humoreska
- W. Seltmann: Přednesová část školy na fagot - 5. díl

Postupová zkouška

2 stupnice a 2 kvintakordy zpaměti, 2 cvičení z posledního období studia, 1 přednesová skladba zpaměti.

3. ročník

(1,5 hod. týdně)

Výchovně vzdělávací cíl

Rozvíjet smysl žáka pro krásu fagotového tónu, jeho sluchovou představivost, schopnost sebekontroly a upevňování intonace při realizaci hudebních představ. Navázat na dovednosti získané během prvních dvou let studia a dále rozvíjet technickou vyspělost žáka. Vést žáka ke hře s širokým dynamickým rozpětím, logickým a citlivým frázováním. Pěstovat hru z listu, hudební paměť a improvizaci schopnost. Vést žáka, aby získané schopnosti a dovednosti uplatnil na veřejných koncertech a vystoupeních v sólové i souborové hře.

Prostředky k dosažení výchovně vzdělávacích cílů

Dechová cvičení - rozšiřování kapacity dechu, dolaďování tónu pomocí dechové techniky.

Tónová cvičení - sledovat kvalitu tónu, intonační čistotu, barvnost tónu. Zrychlení staccata, vzdálené spoje, legato.

Pohotovost čtení basového a tenorového klíče v praxi.

Soubořová hra.

Stupnice a tónické kvintakordy Dur, moll v celém rozsahu.

Dom. septakordy - G7, C7, D7.

Studijní materiál

L. Hara: Škola hry na fagot - dokončit

W. Osadzin: Výběr etud - I. díl - dokončit

K. Pivoňka: Malé etudy - výběr

K. Pivoňka: technické cvičení

Přednesové skladby

H. Vojáček: Divertimento

March: Andante

J. Sýkora: Dumky

C. Koch: Romance

Postupová zkouška

Stupnice a tónické kvintakordy - 2 dur, 2 moll, 1 dom. septakord, 2 etudy z posledního studijního období, 1 přednesová skladba z paměti s doprovodem klavíru vhodná pro absolvování prvního stupně.

Učební osnovy hry na lesní roh

Charakteristika a pojetí předmětu

Lesní roh, jako jeden z dechových nástrojů žestových, se uplatňuje v orchestrální a komorní hře a také jako nástroj sólový. Do 1. ročníku I. stupně jsou přijímáni hudebně a fyzicky přiměřeně vyspělí žáci zpravidla ve věku 10 let.

Hře na lesní roh na I. stupni předchází zpravidla přípravné studium, kam jsou zařezováni žáci, kteří prošli přípravnou hudební výchovou (PHV) a projevili zájem o hru na lesní roh, mají potřebné fyziologické předpoklady a souhlas lékaře. Přípravné studium je 1 až 3leté pro žáky ve věku od 7 - 10 let. Vyučuje se hře na zobcovou flétnu nebo jiný vhodný nástroj (viz učební plán č. 5). Vyučování je zaměřené k tomu, aby žáci mohli přejít k vlastnímu studiu hry na lesní roh, jakmile dosáhnou potřebné fyzické vyspělosti.

1. ročník

Výchovně vzdělávací cíl

Získat trvalý zájem žáka o hru na nástroj a obeznámit jej s historií nástroje a jeho uplatněním v současné době. Vypěstovat u žáka návyk správného dýchání. Naučit jej správnému postavení při hře a držení nástroje. Ustálit správné nasazení nátrubku na rty, vyslovení a tvorbu ušlechtilého tónu a jeho ukončení. Vybudovat základy nátisku s omezeným tlakem nátrubku na rty. Vypěstovat u žáka základy intonační představitivosti ve spojitosti s notovým zápisem. Hra tenuto a legato. Zvládnout prstoklad tónové řady, jakož i rozsah $g - c^2$. Zvládnout hru zpaměti na jednoduché národní písní. Vypěstovat základy hudebního citění.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

Seznámit žáka s údržbou nástroje. Návčik kombinovaného žebně bráničního nálechu s uklidněním (zadržemím dechu) a jeho

plynulým, ovladatelným výdechem. Návčik správné funkce jazyka při nesezení tónu v celém dosaženém rozsahu. Tvoření tónu na alikvotní řadě výlučně na F ladění (nepoužívat zápojku B). Dbát na správné ukončení tónu. Cvičení nátiskového svalstva na vydržovaných tónech a jeho posilování na retních vazbách. Rozvíjení intonační představivosti vést od přirozené řady alikvotních tónů k diatonice. Hra tenuto, později legato v celých, půlových, čtvrtých notách a půlová nota s tečkou. Jednoduché takty. Ligatura. Návčik dynamického odstínění crescendo - decrescendo, vycházející ze hry mezzoforte. Hru z paměti rozvíjet na krátkých cvičeních a národních písních.

Zařazování jednotlivých studijních úkolů se řídí individuálními schopnostmi a tělesnou vyspělostí žáka.

Studijní materiál

Stupnice dur dle schopností žáka a dosaženého rozsahu. Kvintakordy k hraným stupnicím v jejich rozsahu.

Stupnice i kvintakordy jen v pomalém tempu nejprve tenuto, později legato.

Školy a etudy:

L. Novák: **Přípravná škola** hry na trubku a lesní roh - výběr

Tvrđý - Kubát: Škola - výběr

E. Wipperich: Škola, seš. I. a II. - výběr

F. Šollar-Usov: Škola (Moskva 1955) - výběr

A. Frehse: Der Anfang (Leipzig 1961) - výběr

Přednesové skladby:

L. Novák: **Přípravná škola** - výběr přednesových skladeb

F. Šollar-Usov: Škola - výběr přednesových skladeb

Národní písně

Uvedenou literaturu je nutné doplňovat všemi pedagogickými novinkami našich i zahraničních vydavatelstev. Možno je také využívat dříve vydaných pedagogických a přednesových materiálů.

Postupová zkouška

Jedna stupnice s kvintakordem tenuto i legato v pomalém tempu - zpeměti. 2 cvičení a 1 přednesová skladba nebo lidová píseň.

2. ročník

Výchovně vzdělávací cíl

Zdokonalit nátiskové schopnosti při zachování lehkosti hry. Zvětšit rozsah hry v rozmezí $f - d^2$. Upevnit správné návyky dýchání, tvoření a ukončení tónu. Kultivovaný a ušlechtilý tón. Základy hry staccato. Zdokonalit intonační představivost a sluchovou kontrolu vlastní hry. Základy souborové hry (duo - trio). Zvládnutí chromatické řady v předepsaném rozsahu. Prohloubit hudební cítění. Hra osminových not. Složené takty. Triola. Hra zpeměti drobných přednesových skladeb.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

Vydržované tóny v dynamických odstínech. Retní vazby. Hra osminových not. Doporučuje se hrát výlučně na F ledění.

Studijní materiál

Durové stupnice v předepsaném rozsahu. Kvintakordy k hracím stupnicím v obrazech po třech tónech a v dosaženém rozsahu. Stupnice i kvintakordy tenuto i legato v pomalém tempu.

Školy a etudy

- L. Novák: Přípravná škola - dokončit
- E. Wipperich: Škola, 2. sešit - výběr
- E. Kaucký: Škola - výběr
- Tvrđý - Kubát: Škola - výběr
- F. Šollar-Usov: Škola - výběr
- A. Frehse: Der Anfang - výběr

Přednesové skladby

F. Šollar-Usov: Výběr přednesových skladeb ze školy
Kürtmuzzsiks kezdök számára (Budapest) - výběr
Zd. Šesták: Concertino instruktivní 1. věta
E. Kaucký: Obrázky - duetta

Postupová zkouška

2 z probraných stupnic v pomalém tempu tenuto i legato - zpaměti
Malé obraty kvintakordu k hraným stupnicím zpaměti.
2 cvičení
1 lehká přednesová skladba - zpaměti.

3. ročník

Výchovně vzdělávací cíl

Upevnit správné návyky dýchání se schopností vědomého ovládnutí dechu. Tvorba melodického frázování a dynamických odstínů hry. Zdokonalit techniku, lehkost ve hře a zpěvnost tónu. Zdokonalit nátiskové schopnosti v rozsahu $c - f^2$. Upevnit intonační jistotu. Zdokonalit hru staccato, portamento. Zdokonalit výrazové schopnosti - agogika. Položit základy orchestrální hry - zdokonalit souhru a výrazové schopnosti v souborové hře. Zvládnout dynamiku hry $p - f$. Akcent, sforzato. Hru zpaměti pěstovat na náročnějších skladbách. Příprava ke hře transpozice do Es-ladění.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

Vydržované tóny v dynamických odstínech $p - f$. Retní vazby. Jistota nasazování tónu v krajních polohách rozsahu. Návuk základních rytmických prvků orchestrální hry. Zdokonalit schopnost samostatného naladění nástroje, intonačně i rytmicky vyváženého projevu v souborové hře. Základy hry z listu.

Studijní materiál

Všechny durové stupnice. Mollové stupnice do 4 křížků a 4 b. Kvintakord po 4 tónech s obraty v dosaženém rozsahu. Stup-

nice i kvintakordy v pomalém pohybu tenuto i legato.

Školy a etudy

Tvrdý - Kubát: Škola - výběr

E. Kaucký: Škola - výběr

E. Wipperich: Škola, 2. díl - výběr dokončit

F. Šollar-Usov: Škola - výběr

A. Frehse: Der Anfang - výběr

Přednesové skladby

J. Kofroň: Obrázky - výběr

Zd. Šesták: Concertino instruktivní

Fr. Škroup: Koncert B dur

Kürtmzsika kezdók számára (Budapest) - výběr

F. Šollar-Usov: Škola - výběr přednesových skladeb

Chrestomatija - výběr

E. Kaucký: Píseň lovce

E. Kaucký: Obrázky - dus - výběr

Postupová zkouška

1 stupnice dur a 1 moll s kvintakordy po 4 tónech s obraty v pomalém tempu tenuto i legato - zpměti. 2 etudy a 1 přednesová skladba středního rozsahu zpměti.

4. ročník

Výchovně vzdělávací cíl

Zdokonalit nátiskové schopnosti a jistotu tónu v rozsahu B - g². Vypěstovat ušlechtilý tón v dynamice pp - ff. Bohatost hudebního projevu. Zvládnout základy interpretace v různých stylových obdobích. Melodické ozdoby. Hra z listu. Zdokonalit hru transpozicí do Es ladění. Hra zpměti. Přípreva žáka na absolventskou zkoušku.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

Výdržované tóny a retní vazby v požadovaném rozsahu ve všech dynamických odstínech. Zdokonalovat hru z listu na lehčích skladbách. Návuk náročnějších skladeb souborové a orchestrální hry.

Studijní materiál

Všechny dur a moll stupnice. Kvintakordy ke stupnicím formou 4 zvuku s obrazy v požadovaném rozsahu tenuto a legato jen v mírném tempu z paměti.

Školy a etudy

- Tvrđý - Kubát: Škola - výběr
- E. Wipperich: Škola, 3. sešit - výběr
- A. Frehse: Der Anfang - výběr
- E. Kaucký: Malé etudy - výběr

Přednesové skladby

- C. Saint-Saens: Romance
- J. Kofroň: Sonatina, 2. věta
- Chrestomatija I. - II.
- Zd. Šesták: II. Concertino
- L. Koželuh: Invence
- W.A. Mozart: Koncert č. 3 Es-dur - romance

Závěrečná zkouška

- Výběr ze 2 stanovených stupnic dur a moll. Obrazy kvintakordu ke hraným stupnicím.
- Mírné tempo - z paměti.
- 2 etudy.
- 1 přednesová skladba většího rozsahu - z paměti.

Učební osnovy hry na trubku

Charakteristika a pojetí předmětu

Trubka je jedním z nejčastěji používaných dechových žesťových nástrojů. Uplatňuje se v hudbě různých stylů a žánrů jako nástroj orchestrální, komorní i sólový.

Do 1. roč. I. stupně jsou přijímáni hudebně a fyzicky přiměřeně vyspělí žáci zpravidla ve věku 10 let.

Hře na trubku na I. stupni zpravidla předchází přípravné studium, kam jsou zařazováni žáci, kteří prošli přípravnou hudební výchovou (PHV) a projevíli zájem o hru na trubku, mají potřebné fyziologické předpoklady a souhlas školního lékaře. Přípravné studium je 1 až 3leté pro žáky ve věku od 7-10 let (2.-4. ročník základní školy). Vyučuje se hře na zobcovou flétnu nebo jiný vhodný nástroj (viz učební plán č. 5). Vyučování je zaměřováno k tomu, aby žáci mohli přejít k vlastní přípravě ke hře na trubku, jakmile dosáhnou potřebné fyzické vyspělosti.

Příprava ke hře na trubku

Výchovně vzdělávací cíl

Cílem přípravy ke hře na trubku je zjistit fyziologické předpoklady žáka a vzbudit zájem žáka o hru na trubku.

Vybudovat základy správného tvoření tónu ve rtech, vyřešit problém správného nasezení nátrubku na rty a vybudování základů nátisku s omezením tlaku nátrubku na rty, správného dýchání, bráničného-žeberního. Naučit držení nástroje a postoj při hře.

Pěstovat u žáků smysl pro kvalitu tónu - učit je kontrolovat sluchem realizaci hudebních představ při hře na nástroj.

Vybudovat tónový rozsah v rozmezí alespoň jedné oktávy. Vybudovat dokonalou sluchovou orientaci na přirozených (aliquotních) tónech. Vytvářet elementární správné návyky při hře stejně i různě dlouhých notových hodnot. Hra intervalů v omezené míře (2, 3, 4, 5, 6), legato v sekundovém postupu, legato tercií.

Učit žáka užívat těchto dovedností při hře národních písní a zcela jednoduchých skladeb. Spojovat notový zápis s pohotovou orientací sluchovou, svalovou (práce rtů) a prstokladovou, správně jej reprodukovat při maximální snaze o čistou intonaci (dolaďování, dotváření tónu), předepsaného rytmu a základní dynamiky.

Od počátku pěstovat u žáků hru z paměti, položit základy ke hře ve dvojhlase, v unisonu, v kolektivu s doprovodem jednoduchých bicích nástrojů, rozvíjet rytmickou a melodickou představivost.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

Seznámit žáka s nástrojem, jeho ošetřením a údržbou. Postoj při hře, držení nástroje, dýchání. Tvoření tónu ve rtech, umístění nátrubku na rty, činnost obličejových svalů a jazyka. Začátek a zakončení tónu.

Tvoření jednotlivých tónů v rozsahu alespoň oktávy.

Vybudování základů nátisku - vydržování jednotlivých tónů (v síle *mf*, bez *crescenda* a *decrescenda*)
- výcvik obličejových svalů na retních vazbách

Položení základů ke hře z not v distonické řadě.

Rytmickou a melodickou představivost pěstovat na melodických a rytmických hrách (říkadla, písně), doprovázených tleskáním, pleskáním, dupáním (hra na tělo) a hrou na jednoduché bicí nástroje, později hrou písní s tímto doprovodem.

Postup při zařazování studijních problémů se řídí podle individuálních potřeb žáků a podle stupně jejich tělesné vyspělosti.

Hudební materiál

L. Novák: Přípravná škola hry na trubku a lesní roh
Říkadla, národní písně. Rytmické a melodické ozvěny.

V. Branislavová: Za písničkou

V. Branislavová: Za písničkou ještě jinak

J. Dostal, J. Neoralová, O. Pavlovská: Mladí muzikanti

I. Hurník, P. Eben: Česká Orffova škola

L. Leckner: Spievajte s nami

Uvedenou literaturu je možno nahradit nebo doplňovat jiným vhodným pedagogickým materiálem.

Přijímací zkouška

1 cvičení z "Přípravné školy", 1 národní píseň nebo skládkbička z paměti.

1. ročník

Výchovné vzdělávací cíl

Získat zájem žáka o hru na trubku. Seznámit žáka s nástrojem, jeho historií a uplatněním. Vypěstovat návyk správného dýchání. Naučit správný postoj při hře, držení nástroje a správné nasazení nátrubku na rty. Vytvořit základy nátisku s omezeným tlakem nátrubku na rty a pěstovat ušlechtilý tón. Spojovat notový zápis s pohotovou sluchovou orientací na nástroji, správně je reprodukovat při neustálé kontrole intonační čistoty, předepsaného rytmu, dynamiky a vhodného prstokladu. Od počátku pěstovat hru z paměti, smysl pro souhru a hudební tvořivost. Rozvíjet rytmickou, melodickou představivost a smysl pro správné dělení melodických frází.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

Seznámit žáka s nástrojem, s jeho stavbou, částmi, mechanikou, způsobem ošetřování. Popsat stručně jeho vývoj a seznámit žáka s nástroji příbuznými (pístová trubka, ventilová trubka, křídlovka, fanfárová trubka).

Položit základy správného bráničně-žeberního dýchání, postoje při hře a správného držení nástroje. Vybudovat schopnost tvoření tónu ve rtech, základu správného nátisku s omezováním tlaku nátrubku na rty. Popsat funkci nátrubku, zvládnout jeho správné umístění na rtech (nasazení). Ovládnout správnou funkci jazyka (začátek tónu a jeho zakončení). Činnost obličejových svalů a jejich systematický, intenzivní výcvik. Vysvětlit funkci bránice a břišních svalů.

Nasazování a vydržování rovného tónu, který se žákovi podaří nejnlehleji vytvářet, na jeden dech ve střední síle (mf) nejprve bez počítání, později na dvě až čtyři doby.

Rozšíření tónového rozsahu od přirozených (slikvotních) tónů postupně na ostatní tóny základní řady v rozsahu $g - c^2$. Tónový rozsah dále rozšiřovat v mezích možností žáka. Hra dvou i více not na jeden dech, nejprve na jednom tónu, později v intervalech sekundy, tercie, kvarty, kvinty a sexty.

Hra v celých, půlových, čtvrtých a osminových notách. Půlová nota s tečkou, čtvrtá nota s tečkou.

Ligatura, hra legáto po dvou, třech, čtyřech i více notách, v sekundových postupech, hra tercií legato. Hra předtaktí.

Nácvik stupnic v půlových notách v přísném rytmu přes jednu oktávu. Nácvik tónických kvintakordů rozložené v půlových notách k probíraným stupnicím. Stupnice a akordy hrajeme zásadně z paměti.

Pěstovat názneky dynamického odstínění hry z mf nejprve mírné crescendo a decrescendo při hře národních písní a jednoduchých skladbiček.

Pěstovat neustále nátisk posilováním obličejových svalů na retních vazbách, nejprve v nižší poloze.

Rytmičnou a melodickou představivost žáka pěstovat hrou rytmických i melodických ozvěn, doprovázených tleskáním a hrou na jednoduché bicí nástroje.

Postup při zařazování studijních problémů se řídí podle individuálních potřeb žáka, jeho tělesné vyspělosti.

Hudební materiál

Vydržované tóny 1. bez přesného určení délky

2. s počítáním

Nátisková posilovací cvičení v nižší poloze - retní vazby.

Stupnice:

Nastudovat alespoň 4 durové stupnice výběrem do 4 křížků a 4 bé, dle rozsahových možností žáka v půlových notách.

Akordy:

Tónický akord k probíraným stupnicím rozložené v půlových notách.

Školy:

L. Novák: Přípravná škola hry na trubku a lesní roh

J. Kolář: Praktická škola hry na trubku, seš. 1
Krčma - Vaigl: Škola hry na trubku, díl 1.

Etudy:

L. Novák: Melodické etudy I. díl

Arban - Daniel: 100 elementárních etud, I. díl - výběr

Přednesové skladby

Národní písně

V. Pařík: Album přednesových skladeb I.

A. Vaigl: Výběr z přednesových skladeb ze školy Krčma-Vaigl

L. Novák: Výběr přednesových skladeb z Přípravné školy

Rytmická cvičení:

Hurník - Eben: Česká Orffova škola I. díl

Říkadla

Uvedenou literaturu je možno nahradit nebo doplnit jiným vhodným pedagogickým materiálem.

Počet probraných cvičení a skladeb za rok nejméně 50.

Postupová zkouška

1 z probraných stupnic v půlových notách

1 z probraných akordů

2 cvičení s upletněním studijních problémů, odpovídající obtížnosti látky, probrané v posledním čtvrtletí.

1 národní píseň nebo skladbička - zpaměti.

2. ročník

Výchovně vzdělávací cíl

Neustále upevňovat a zdokonalovat nátiskové schopnosti žáka, rozšiřovat tónový rozsah, prohlubováním technických a výrazových schopností postupně rozšiřovat možnosti jeho spontánního hudebního projevu. Za tím účelem opakovat a v náročnějších variacích procvičovat všechny dosud probrané technické i výrazové prvky a jejich zvládnutí spojovat s uvědomělou hudební představou a teoretickými prvky, přiměřenými tomuto věkovému stupni.

Rozvíjet schopnosti hry v dynamických odstínech, zvyšovat kvalitu tónu a kvalitu nasezení tónu, jeho průběh, dolaďování a zakončení. Naučit hru tenuto, legato, staccato a portamento. Nenásilným způsobem a vhodně voleným výběrem cvičení a skladeb rozvíjet prstovou pohotovost a jazykovou techniku, nátiskovou pohyblivost a pružnost při hře v rychlejších tempích.

Pěstovat metrické, rytmické a tempové citění žáka a rozvíjet jeho smysl pro základní agogické změny. Rozšiřovat žákův hudební obzor poznáváním vhodných skladeb různého charakteru.

Pěstovat hru z listu a hru bez not. Pěstovat dále smysl pro souhru v kolektivu. Zdokonalovat hudební paměť.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

Vydržované tóny s dynamickým odstíněním. Retní vazby a jiná cvičení obličejových svalů ve střední poloze. Hra stupnic ve čtvrtých notách. Hra tónického akordu rozložené ve čtvrtých notách po 4 tónech ve volném tempu.

Hra různých rytmických figur v osminových a šestnáctinových hodnotách, osminových triolách a tečkovaných rytmech.

Legatové pasáže, kombinace legate a staccata, hra staccata na různých hodnotách v různém tempu, hra akcentu, akcent ve spojení s legatem.

Hra legato kvart, kvint a sext, předtaktí různých hodnot, hra v různých tóninách.

Cvičení s agogickými změnami (ritardando, ritenuto, accelerando).

Hra z listu: Krátké skladbičky na úrovni 1. ročníku.

Souborová hra.

Hudební materiál

Vydržované tóny s dynamickým odstíněním.

Nátisková posilovací cvičení - retní vazby ve střední poloze ve čtvrtých hodnotách

Stupnice: všechny dur, moll do 4 křížků a 4 bé, ve čtvrtých hodnotách.

Kvintakordy tónické po 4 tónech ve čtvrtových notách s převraty, ve volném tempu k probraným stupnicím.

Školy:

L. Novák: Přípravná škola

J. Kolář: Fraktická škola, seš. 1, 2

Krčma - Vaigl: Škola díl I.

Etudy:

L. Novák: Melodické etudy, 2. díl

Arban - Daniel: Elementární etudy, I. díl

H.J. Krumpfer: Etudy pro trubku I. díl

Přednesové skladby

V. Pařík: Album přednesových skladeb I. - výběr

J. Dvořáček: Pět malých trubkových sól (Pochod, Píseň, Ukolébavka)

A. Vaigl: Polka, Kvapík, Pochod (ze školy)

K. Reiner: Bagetely - výběr

Souborová hra:

Národní písně, Pionýrské fanfáry

B. Krušina: 3 drobnosti pro 3 trubky

Seznámení s orchestrálními party

Literatura pro hru z listu:

Národní písně a skladbičky na úrovni 1. ročníku

Uvedenou literaturu je možno nahradit nebo doplnit jiným vhodným pedagogickým materiálem.

Počet probraných skladeb a cvičení za rok minimálně 50.

Postupová zkouška

1 stupnice dur, 1 stupnice moll ve čtvrtových notách.

1 tónický skord dur, 1 tónický skord moll.

2 cvičení s uplatněním odlišných studijních problémů.

Jedna přednesová skladba s doprovodem - z paměti.

3. ročník

Výchovně vzdělávací cíl

Rozvíjet a prohlubovat všechny prvky hudebnosti a dále rozvíjet technickou a výrazovou dovednost. Studium zaměřit na zvládnutí většího počtu náročnějších skladeb různých slohových období, z nichž některé budou určeny k veřejnému provedení. Vyžadovat hru v rychlejších tempech, v legatu i staccatu. Stále sledovat kvalitu tónu a kultivovanost hudebního projevu. Položit základy k transpozici. U všech žáků budeme nadále rozvíjet hudební paměť. Všichni žáci musí být zapojeni do kolektivní hry. Dále rozvíjet schopnost hry z listu, hry bez not (z paměti) a studium orchestrálních partů.

Je nutno zadávat úkoly k samostatnému nastudování.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

Hra vydržovaných tónů s dynamickým odstíněním tak, aby žák zvládl dynamické rozpětí ve střední poloze crescendo - decrescendo, od p do f.

Posilování obličejových svalů hrou retních vazeb v dosažitelném rozsahu v osminovém pohybu. Další upevňování a rozšiřování tónového rozsahu.

Všechny stupnice dur i moll v osminovém pohybu a v různých artikulacích. Akordy k probíraným stupnicím po 4 tónech s převrasy. Hra rozloženého akordu srpeggio v dosažitelném rozsahu (ke stupnicím). Hra legatových i staccatových pasáží v rychlejším tempu, hra ve složitějších a méně obvyklých takttech, střídavé takty, čtvrtěové trioly dvě tečky za notou, hra synkop.

Počátky transpozice C-B, Es-B - jen snadná, kratší cvičení v jednoduchých tóninách.

Hra z listu - cvičit na vybraných skladbách na úrovni 1. a 2. ročníku. Hudební představivost cvičit hrou známých melodií (národních písní) bez notového zápisu v různých tóninách.

Studium orchestrálních partů. Hra v souboru nebo orchestru.

Hudební materiál

Vydržované tóny s dynamickým odstíněním (crescendo - decrescendo). Posilování obličejových svalů na netných vazbách v celém dosažitelném rozsahu v osminovém pohybu. Další rozšiřování tónového rozsahu podle možností žáka.

Stupnice dur i moll.

Akordy - dur i moll ke stupnicím po 4 tónech.

Školy:

J. Kolář: Praktická škola, 2. seš.

Krčma - Vaigl: Škola hry na trubku, díl II.

J.B. Arban: Všeob. škola hry na trubku (Hoffmeister, Leipzig)

Etudy:

Arban - Daniel: Elementární etudy seš. II

L. Novák: Melodické etudy III. díl

A. Vaigl: 16 etud (výběr ze školy)

S. Balasanjan: 25 lehkých etud (MUZGIZ)

H.J. Krumpfer: Etudy pro trubku I.

Přednesové skladby

V. Pařík: Album přednesových skladeb 1.

V. Pařík: Album přednesových skladeb 2.

Krčma - Vaigl: Škola

J. Kolář: Skladby pro trubku a klovír

J. Dvořáček: 5 malých trubkových sól (Tanec, Fanfára)

J. Franci: Fanfára

T. Hansen: Romance

G.F. Händel: Adagio

N. Kopelent: Malá suite

K. Reiner: 6 bagatel

Soubořová hra

B. Krušina: 3 drobnosti pro 3 trubky

E. Kaucký: Obrázky (duetta)

Materiál pro hru z listu:

Melodické studie seš. I (Hoffmeister, Leipzig)

Uvedenou literaturu je možno nahradit nebo doplnit jiným vhodným pedagogickým materiálem.

Postupová zkouška

1 stupnice dur a moll ve čtvrtých hodnotách

Akord dur a moll ke stupnicím po 4 tónech s převraty ve čtvrtých hodnotách

2 etudy s upltněním odlišných studijních problémů

Jedna přednesová skladba s doprovodem v paměti

4. ročník

Výchovně vzdělávací cíl

Ve 4. ročníku vrcholí základní hudební vzdělání žáka. Dosevední získané dovednosti je třeba upevnit a doplnit dalšími nezbytnými dovednostmi a znalostmi, aby byl žák schopen zahrát snadnější sólové skladby, orchestrální party v souborech nebo orchestrech se smyslem pro stylovou reprodukci.

Žák musí být schopen zahrát samostatně známou melodii podle sluchu a transponovat jednodušší party z C do B.

Získané dovednosti musí být dostatečným základem k tomu, aby žák mohl s úspěchem se navázat při studiu na II. stupni I.ŠU. K nástroji by měl mít takový vztah, aby cítil potřebu si zahrát. Zájem o poznávání nových skladeb, jejich stylovou reprodukci i poslouch, schopnost posuzovat jejich hodnotu a úroveň reprodukce je třeba pěstovat nejen tím, že učitel žákům pravidelně předehravá, ale také obtížným poslechem skladeb v interpretaci vynikajících umělců.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

Prohlubovat schopnosti dynamického odstínění hry a zvyšování kvality tónu i jeho nasazení na vydrábovaných tónech. Retní vezby v rytmickém pohybu. Hra v celém rozsahu nástroje (podle schopností žáka).

Stupnice dur i moll v různých rytmech i artikulacích.

Dominantní septakord.

Hra náročnějších kombinovaných rytmických tvarů, tečkované rytmické figury, trioly, synkopy. Další zvyšování jazykové techniky v rychlejším tempu. Zdokonalovat schopnost transpozice. Přednesová hra s využitím různých výrazových prostředků (cantabile, maestoso, marcato, leggiero, espressivo). Hra z paměti, hra z listu, hra bez not, jako příprava na budoucí improvizaci. Příprava na absolventské vystoupení. Hra v souboru, orchestru, komorní hra.

Hudební materiál

Vydržované tóny s dynamickým odstíněním. Retní vazby v rychlejším pohybu.

Stupnice dur i moll v různých artikulacích a rytmech - výběrem, podle schopností žáka.

Dominantní septakord s převrsty volně ve čtvrtých notách rozložena. Tónický akord arpeggio v dosažitelném rozsahu žáka.

Školy:

J.B. Arcan: - výběr

J. Kolář, se. it 2, 3

Krčma - Vaigl: díl II.

Etudy:

L. Novák: Melodické etudy 3.

Arban - Daniel: díl II.

S. Belasnjens: 25 lehkých etud

Vaigl - Krčma: 15 etud (ze školy)

Přednesové skladby

V. Pařík: Album přednesových skladeb 2

J. Feld: Intermezzo (Al. Bebe)

T. Hensen: Romance (2. v. ze sonáty)

M. Hofínek: Sentine

K. Reiner: Bagately

K. Sodoma: Partita scaplice

V. Ščjolokov: Dětský koncert (RUSSIA)

A. Vaigl: Intermezzo

E. Hlobil: Intermezzo

A. Vaigl: Sonatina

Materiál pro hru z listu

Melodické studie II. (Hoffmeister, Leipzig)

Soubořová hra

J. I. Linek: Fanfáry

J. Dvořáček: Tři miniatury (2 trubky, pozoun)

J. Lídí: Prázdninový tábor - " -

Orchestrální party

Závěrečná zkouška

1 durová a mollová stupnice

Tónický akord, dominantní septakord - ke stupnicím

2 etudy odlišného charakteru

1 přednesová skladba s doprovodem z paměti

Žák prokáže pohotovost hry z listu na jednoduché skladbě na úrovni 2. až 3. ročníku.

Součástí závěrečné zkoušky může být veřejné vystoupení v sólové nebo komorní hře.

Učební osnovy hry na pozoun

Charakteristika a pojetí předmětu

Snižcový pozoun tenorový je nástroj dnes všeobecně používaný v hudební praxi v symfonickém orchestru, v taneční a populární hudbě i v hudbě dechové. K ovládnutí tohoto nástroje je však nutná dostatečná délka paží, která ve věku 10 let ještě většinou chybí. Je tedy třeba využít tohoto věkového období 10 až 11 let k výuce na příbuzný dechový nástroj téže rejstříkové polohy, např. tenor nebo baryton.

Podobně lze též využít tohoto věkového období k výuce na pístový trombón, eventuálně na altový pozoun.

Do 1. ročníku 1. stupně mohou být přijati žáci ve věku 10 let, kteří absolvovali nástrojovou přípravu na některý z doporučených dechových nástrojů, případně i žáci, kteří absolvovali hudební přípravu na jiný nástroj, jestliže jeví zájem a mají potřebné předpoklady.

Podobně jako u ostatních dechových nástrojů se doporučuje začít s přípravou ke hře na pozoun ve věku do 7-10 let. V tomto věku je vhodná hra na zobcovou flétnu, tenor nebo pístový trombón.

K přijetí žáka je nutné potvrzení lékaře, že ze zdravotního hlediska je schopen hrát na dechový nástroj. Rovněž během studia je nutná lékařská kontrola, včetně kontroly chrupu.

Příprava ke hře na pozoun

Výchovně vzdělávací cíl

Cílem přípravného stupně je zjistit fyziologické předpoklady žáka pro zvolený nástroj a vzbudit jeho zájem o studium. Naučit žáka správně dýchat, vybudovat základy správného nátisku s omezením tlaku na rty, vyřešit správné nasazení nátrubku na rty a naučit tvořit dobře znějící tón.

Pěstovat u žáka smysl pro kvalitu tónu, učit jej kontrolovat sluchem realizaci hudebních představ při hře.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

Seznámit žáka s nástrojem a jeho ošetřováním. Naučit správnému držení nástroje a postoji při hraní, nasezení a ukončení tónu, dechová cvičení, posilování břišního svalstva. Vydržováním tónů a retních vazeb upevnit funkci lícních svalů, soustavný nácvik správné funkce jazyka. Položení základů ke hře z not.

Hudební materiál

L. Daniel: Škola hry na zobcovou flétnu, 1. díl

L. Novák: Přípravná škola hry na trubku

Krčma - Vaigl: Škola hry na trubku, 1. díl

Národní písně s doprovodem

I. Hurník, P. Eben: Česká Orffova škola

V. Branislavová: Za písničkou

 Za písničkou ještě jinak

J. Dostal, J. Neoralová, O. Pavlovská: Mladí muzikanti

Uvedenou literaturu možno doplnit dalšími vhodnými materiály.

Přijímací zkouška do 1. ročníku LŠU

Jedno nebo dvě cvičení z probírané látky za poslední čtvrtletí, 2 národní písně.

1. ročník

Výchovně vzdělávací cíl

Probouzet a upevňovat zájem o nástroj, častým předehráváním učitele (učitel zásadně používá svůj nátrubek), vytvářet představu správného zvuku nástroje. Rozvíjet žákův cit pro hudební frázi (nádechy na vhodných místech). Přizpůsobit tvoření úsekových frází frázím melodickým, pěstovat u žáků smysl pro rytmus, hudební paměť a sluchovou orientaci. Seznámit žáka s nástrojem a jeho ošetřováním (u školních nástrojů plán údržby).

Vytvářet základní precovní návyky směřující k plynulosti a kvalitě hudebního projevu (dbát, aby nedošlo k fyzickému přetěžování žáka).

Prostředky k dosažení stanovených cílů

Zopakovat základní poznatky a dovednosti z PHV. Správný postoj a držení nástroje.

Dechová cvičení. Návuk hbitosti a intenzity dechů, plynulosti a délky výdechu.

Uvolněný vzpřímený postoj, rovné držení hlavy. Váha těla na obou nohách. (Žáci, pro které je nástroj těžký, mohou u hry na tenor -baryton sedět. Rozhodne učitel podle dispozic žáka.)

Správné nasazení nátrubku na rty, omezování tlaku na rty, funkce jazyka, břišních a lícních svalů.

Tvoření tónů. Výcvik souhry lícních a břišních svalů pomocí ret-ních vazeb. Vydržované tóny podle dispozic žáka.

Návuk tenuta a legáta, u pozounu bez legáta.

Začít se studiem stupnic dur i akordů (C, F, B, Es).

Orientace v notovém zápisu, hra z paměti.

Vytváření sluchové i rytmické představy notového zápisu, položit základy improvizace.

Vytváření základních pracovních návyků, směřujících k plynulosti a kvalitě hudebního projevu. Pravidelnost denního cvičení.

Dodržovat postup cvičení: nátisková rozehrávka spolu se správnou funkcí dechu a jazyka. Vlastní cvičební látka.

Po zvládnutí hry notového zápisu v G klíči přistoupit ke hře v F klíči.

Základní dynamika f, p.

Rozlišování základních druhů tempa (pomalu a rychle).

Hudební materiál

Stupnice: C, F, B, Es dur v rozsahu jedné oktávy.

Akordy: po třech tónech v obratu v půlových notách.

Školy:

J. Krčma - Vaigl: Škola hry na trubku, 1. díl

J. Kolář: Škola hry na trubku

J. Michálek: Škola hry na barytón a trombón

R. Müller: Etudy pro baryton (NDR)

Přednesové skladby

Národní písně

Lehké přednesové skladby

Uvedenou literaturu možno doplnit pedagogickým repertoárem pro první ročník z trubkové literatury.

Postupová zkouška

1 stupnice s skordem

2 cvičení v F klíči

1 cvičení v G klíči s uplatněním studijních problémů, odpovídajícím obtížnosti látky probírané v posledním čtvrtletí

1 národní píseň nebo přednesová skladba.

2. ročník

Výchovně vzdělávací cíl

Před započítáním studia ve 2. ročníku I. stupně je třeba rozhodnout, zda je žák tělesně způsobilý pro studium tenorového pozounu. Odborné posouzení nechť provede učitel s posouzením lékaře. V případě, že žák ještě není tělesně vyspělý (délka paží, celková tělesná kondice), pokračuje ve studiu na předešlý nástroj, tj. tenor, baryton, pístový trombón, nebo altový pozoun do té doby, než dosáhne potřebných fyzických dispozic. Toto vyučování se pak řídí podle osnov hry na trubku, které učitel vhodně doplní o literaturu v F klíči. Lze použít materiály pro tenorový pozoun. Pro altový pozoun je třeba hledat jiné vhodné materiály, či přepisovat materiály pro tenorový pozoun o kvartu výše. U hry na tenorový i altový pozoun žák stojí. Totéž uplatňujeme i u ostatních nástrojů, jestliže nám to tělesná vyspělost dovoluje.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

Navázat na dovednosti z předešlé hudební praxe a přenést je na tenorový pozoun.
Seznámit se s novým nástrojem, jeho držením, ovládnutím snížce a jeho ošetřováním.
Rozvíjet nátliskové dovednosti získané, rozšiřovat rozsah nástroje dle individuálních schopností žáka.

Seznámit žáka se správným držením nástroje, snížce a dbát, aby postupně zvládl bezpečný a přesný výsuv jednotlivých poloh. Kontrola se provádí jednak sluchem, jednak zrakem. Vést žáka ke stálé práci na kultuře tónu a intonační čistotě hry.
Nácvik tenuta, staccata.

Hudební materiál

Stupnice: C, F, B, Es, As, G, D, A v rozsahu jedné oktávy
Akordy: po třech tónech v obratu v půlových notách

Školy

M. Hejda: Přípravná škola hry na pozoun
J. Ujfalussi: Škola pro pozoun I. díl
R. Müller: Škola pro pozoun 1. díl
M. Hejda: 10 malých etud

Přednesové skladby

Album přednesových skladeb pro pozoun 1. díl
N. Rakov: Arie
P. Tkačenko: Elegie
"Chrestomatia" - sborník lehkých skladeb sovětských autorů

Postupová zkouška

2 durové stupnice, 2 akordy tónické v půlových notách
2 krátká cvičení nebo etudy, probírané v posledním čtvrtletí
2 národní písně nebo 1 jiná přednesová skladba stejné technické úrovně

3. ročník

Výchovně vzdělávací cíle

Upevňovat nátiskové dovednosti, rozšiřovat rozsah dle možností žáka minimálně od F do gl.

Pokračování ve výcviku lícních svalů složitějšími retními vazbami i ve vyšších tónových polohách.

Sledovat odlehčování nátisku - kulturu zvuku, rozvíjet hudební citění žáka.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

Vydržované tóny s dynamikou.

Nácvik legáta snižcového, smíšeného.

Snižcová cvičení kvůli zpřesnění intonace a k položení základu snižcové techniky, s využitím výpomocných poloh.

Hra stupnic s rytmickými variacemi.

Základy souborové hry: dua, tria, studium orchestrálních partů.

Rozvíjet improvizaci schopnosti žáka a hru z paměti.

Hudební materiál

Stupnice: C, F, B, Es, A, G, D, A, E v rozsahu dvou oktáv

Akordy: po čtyřech tónech v obratu ve čtvrtkových notách

Školy:

M. Hejda: Přípravná škola pro pozoun - dokončit

J. Ušák: Škola hry na pozoun - 1. díl

J. Ujfaluusi: Škola hry na pozoun - 1. díl dokončeno

V. Cornette: Etudy pro pozoun

V. Hause: Etudy pro pozoun

F. Voberon: 10 etud

F. Kwiatkowski: Výběr etud a cvičení pro pozoun

Přednesové skladby:

J. Hlobil: Sonáta

E. Söchting: Sonatina

M. Kofínek: Sonatina

J. Pospíšil: 6 bagatel

Sborníky přednesových skladeb z nakladatelství SSSR, PLR, NDR, BLR apod.

Komorní hra:

K. Henning - duetta

V. Cornette - duetta

K. Bamberg - tria

Postupová zkouška

- 2 stupnice ve čtvrtých notách v rozsahu dvou oktáv
akordy po čtyřech tónech v obratu ve čtvrtých notách
- 2 etudy s uplatněním různých problémů z posledního čtvrtletí
- 1 přednesová skladba

4. ročník

Výchovné vzdělávací cíl

Neustále upevňovat a zdokonalovat nátliskové schopnosti žáka, rozšiřovat jeho tónový rozsah. Přiměřeně prohloubit výrazové prostředky. Vést žáka k intonační čistotě hry, dolaďování výše a níže znějících tónů nástroje a k pečlivému provádění frázovacích dynamických a tempových označení v notovém zápisu. Rozšiřovat žákům hudební obzor o poznávání vhodných skladeb různých slohových období a poznávání vhodných skladeb různých hudebních žánrů. Pěstovat smysl pro hru v kolektivu, komorní hru a hru v orchestru. Zdokonalovat hudební paměť.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

Vydržované tóny v rozsahu E - bl.

Nátlisková cvičení na posilování lícních svalů ve vyšší nástrojové poloze.

Stupnice a akordy v rozsahu nástroje v rytmických variantách.

Legátové pasáže, kombinace legáta a staccata.

Uvolňování pravé ruky, nácvik hoseného snížce.

Hra z listu, hra z paměti, souborová hra, studium orchestralních partů.

Rozvíjet improvizaci schopnosti žáka.

Hudební materiál

Stupnice: durové stupnice do sedmi křížků a sedmi bé
mollové stupnice do čtyřech křížků a čtyřech bé ve
dvou oktávách

Akordy: po čtyřech tónech v obratu ve čtvrtých notách

Školy:

- J. Ušák: Škola na pozoun 1. díl - dokončit
- J. Ušák: Škola na pozoun 2. díl - výběr
- J. Ujfalussi: Škola na pozoun 1. díl - dokončit
- J. Ujfalussi: Škola na pozoun 2. díl - výběr
- R. Müller: Technické studie 1. díl
- B. Cornette: Elementární etudy - dokončit
- O. Blume: Etudy - výběr

Přednesové skladby

- J. Matěj: Informatorium pro pozoun a klavír
- M. Sedmidubský: Koncertino
- M. Kopelent: 4 skladby
- J. Frencl: Malá suite
- T. Frešo: Skladba pro trombon a klavír

Závěrečná zkouška

- 1 stupnice v dur ve čtvrtových notách v rozsahu dvou oktáv
- 1 stupnice v moll, rozložený kvintakord po čtyřech tónech ve čtvrtových notách.
- 2 etudy s rozdílnou reprodukční problematikou
- 1 přednesová skladba většího rozsahu

Učební osnovy hry na tubu

Charakteristika a pojetí předmětu

Tubové nástroje jsou všeobecně používané v hudební praxi v oblasti zábavné i vážné hudby. K ovládnutí basové a kontrabasové tuby je však nutná dostatečná fyzická vyspělost, která ve věku 10 let ještě chybí. Je tedy třeba využít věkového období 10 - 12 let k výuce na barytonovou tubu (eufonium) používanou v dechových hudbách. Pro zachování dechových hudeb, které u nás měly vždy dobrou úroveň a které dodnes mají popularitu i v zahraničí, je uchování umění hry na tento nástroj nezbytně nutné.

Do 1. ročníku I. stupně mohou být přijati žáci ve věku 10 let, kteří absolvovali dvouletou přípravu na některý z doporučených dechových nástrojů, případně i žáci, kteří absolvovali jinou hudební přípravu, jestliže jeví zájem a mají potřebné předpoklady.

Podobně jako u ostatních dechových nástrojů se doporučuje začít s přípravou ke hře na tubu ve věku do 7 do 10 let. Vhodný přípravný nástroj i formu práce volí učitel sám podle dispozic žáka. Zpočátku je vhodná zobcová flétna, později barytonová tuba (eufonium).

K přijetí žáka je nutné potvrzení lékaře, že ze zdravotního hlediska je schopen hrát na tubové nástroje. Rovněž během studia je nutná lékařská kontrola.

Příprava ke hře na tubu

Výchovně vzdělávací cíl

Cílem přípravného stupně je zjistit fyziologické předpoklady žáka pro hru na tubu a vzbudit jeho zájem. Naučit žáka správně dýchat (dechová cvičení), vybudovat základy správného nátisku s omezením tlaku na rty, vyřešit správné nasezení nátrubku na rty a naučit tvořit dobře znějící tón. Pěstovat u žáka smysl pro kvalitu tónu, učit jej kontrolovat sluchem realizaci hudebních představ při hře.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

Seznámit žáka s nástrojem a jeho ošetřováním. Zvolit vhodný nátrubek (dostatečně velký) pro tubové nástroje. Naučit správné držení nástroje, začátek a konec tónu. Výcvik retních svalů pomocí vydržovaných tónů na nátrubek bez nástroje (tzv. bzučení). Později vydržované tóny s nátrubkem na barytonu ve střední poloze. Položení základu ke hře z not.

Hudební materiál

L. Deniel: Škola hry na zobcovou flétnu - 1. díl

J. Michálek: Škola hry na baryton (výběr cvičení)

M. Hejda: Přípravná škola hry na pozoun

Přípravná škola hry na baryton (bude dodatečně vydána)
Národní písně s doprovodem.

Přijímací zkouška

Jedno případně dvě cvičení z probírané látky v posledním čtvrtletí.

Dvě národní písně - pokud možno z paměti.

1. ročník

Výchovně vzdělávací cíl

Probouzet a upevňovat zájem o nástroj, častým předehráváním učitele (učitel zásadně používá svůj nátrubek) vytvářet představu správného zvuku nástroje. Rozvíjet žákův cit pro hudební frázi (nádechy na vhodných místech). Přizpůsobit tvoření dechových frází frázím melodickým, smysl pro rytmus, hudební paměť a sluchovou orientaci u tónů hluboké polohy. Seznámit žáka s nástrojem a jeho ošetřováním (u školních nástrojů plán údržby).

Vytvářet základní pracovní návyky směřující k plynulosti a kvalitě hudebního projevu (dbát, aby nedošlo k fyzickému přetěžování žáka).

Prostředky k dosažení stanovených cílů

Dechová cvičení. Návnik hbitosti a intenzity dechu, plynu-
lostí a délky výdechu. Správný postoj při hře na nástroj. Žáci,
pro které je nástroj těžký, u hry na baryton sedí. (Rozhodne
učitel podle dispozic žáka.) Správné nasazení nátrubku na rty,
omezení tlaku na rty, funkce jazyka, dýchacích a lícních svalů.
Návnik tenuta a portamenta. Začít se studiem stupnic dur i akor-
dů. V rozsahu jedné oktávy F dur, B dur.

Hudební materiál

Přípravná škola pro baryton (připravuje se)

M. Hejda: Etudy - dodatek k přípravné škole pro pozoun (výběr)

Národní písně.

M. Hejda: Album přednesových skladeb.

Postupová zkouška

1 stupnice s akordem - tenuto půlové noty (volné tempo)

1 cvičení s uplatněním studijních problémů, odpovídajících ob-
tížnosti látky, probrané v posledním čtvrtletí

1 národní píseň nebo přednesová skladba s klavírním doprovodem
(pokud možno z paměti).

2. ročník

Výchovné vzdělávací cíl

Neustále upevňovat a zdokonalovat nátlaskové schopnosti žá-
ka, rozšiřovat jeho tónový rozsah, přiměřeně prohloubit výrazo-
vé prostředky. Zařadit hru staccato, legato a základní dynamiku.
Vést žáka k intonační čistotě hry. Rozšiřovat žákův hudební ob-
zor o poznávání vhodných sólových skladeb různých období a po-
znávání vhodných skladeb různých hudebních žánrů. Péstovat smysl
pro hru v kolektivu (dvojhlas, tříhlas), zdokonalovat hudební
paměť.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

Vydržované tóny v rozsahu podle individuálních schopností žáka. Nátisková cvičení na posilování retních svalů ve střední poloze. Stupnice dur v půlových notách C, F, B, Es, As, G, D, dur. Stupnice mollové v půlových notách - c, f, g, d.

Kvintakordy trojhlasé s obraty v žákem zvládnutém rozsahu. Začátek prstové techniky, legátové pasáže, kombinace legáta, staccata. Souborová hra.

Hudební materiál

Přípravná škola pro baryton (dokončení)

J. Michálek: Škola pro baryton (výběr)

M. Hejda: Škola pro pozoun

Etudy

V. Cornette: Elementární etudy (výběr)

F. Vobaron: 10 etud

Přednesové skladby

M. Hejda: Album přednesových skladeb pro pozoun

J. Matěj: Informatorium (výběr)

Postupová zkouška

1 stupnice dur

1 stupnice moll v půlových notách

1 akord dur a moll v půlových notách v celém rozsahu žáka

2 cvičení přiměřené obtížnosti z probírané látky

1 přednesová skladba s klavírním doprovodem pokud možno z paměti.

3. ročník

Výchovně vzdělávací cíl

Před započítím studia ve třetím ročníku je třeba rozhodnout, zda je žák tělesně způsobilý pro studium kontrabasové tuby B. Odborné posouzení provede učitel v dohodě s lékařem. V případě,

že žák ještě není tělesně vyspělý (celková tělesná kondice), pokračuje ve studiu na předešlý nástroj - barytonová tuba (eufonium) (viz dodatek) do té doby, než dosáhne celkových tělesných dispozic. Toto vyučování se pak řídí podle osnov hry na baryton (viz dodatek). Navázat na dovednosti z předešlé hudební praxe a přenést je na kontrabasovou tubu B. Seznámit se s novým nástrojem, jeho držením, ovládnutím tlakadel, změnou prstokladu, nátrubku a celkové změny činnosti obličejových svalů (zvětšení retní štěrbin). Přenést získané nátlakové dovednosti do hlubší polohy, rozšiřovat rozsah nástroje podle individuálních schopností žáka. Pokud žák neprokáže dostatečnou fyzickou zdatnost na kontrabasovou tubu B, může ve studiu přejít na basovou tubu F, která je fyzicky méně náročná.

Prostředky k dosažení stenovených cílů

Seznámit žáka se správným držením nástroje a vést jej k tomu, aby bezpečně zvládl prstoklad. Vést žáka ke stálé práci na kultuře tónu a intonační čistotě hry. Návčik tenuta, staccata, portamenta, legata. Zvládnout durové stupnice v půlových notách pro tubu B - C, F, B, S, As, G, mollové stupnice f, e, h, a, d, g, c pro tubu F - C, F, B; ES, G, dur mollové stupnice a, d, g, c, e. Akordy tónické v trojhlasě k uvedeným stupnicím v žákem zvládnutém rozsahu.

Hudební materiál

F tuba

V. Hoza: Škola 1. díl

J. Ujfalussi: Škola

Tuba B

V. Hoza: Škola 2. díl

Lebeděv: Škola 1. díl

Etudy pro obě tuby:

V. Hoza: 100 vybraných etud

N. Hejda: Etudy pro tubu (výběr)

Přednesové skladby

Přílohy přednesových skladeb:

V. Hoza: Škola pro tubu
J. Ujfalussi: Škola
Lebeděv: Škola

Postupová zkouška

1 durová stupnice, 1 mollová stupnice, 2 akordy tónické
2 krátká cvičení nebo etudy, probírané v posledním čtvrtletí
Přednes: přednesová skladba s klavírním doprovodem, pokud možno
z paměti.

4. ročník

Výchovně vzdělávací cíl

Upevňovat nátlaskové dovednosti, rozšiřovat rozsah dle možností žáka, tuba B - F_1 - b, tuba F - B_2 - c^1 . Stále věnovat pozornost barvě a šířce tónu ve všech polohách nástroje, rozvíjet harmonické a rytmické citění žáka.

Prostředky k dosažení stenovených cílů

Vydržované tóny s dynamikou. Nácvik složitějších legátových vazeb s pomocí nezvyklých prstokladů. Nácvik intervalů (součást stupnic). Stupnice dur i moll všechny v rozsahu jedné až dvou oktáv. Tónické akordy a dominantní septakordy k probíraným stupnicím v celém tónovém rozsahu žáka. Souborová hra (např. mládežnický dechový orchestr).

Hudební materiál

B tuba
Lebeděv: Škola 1. díl (dokončit)
V. Hoza: Škola 2. díl

F tuba
J. Ujfalussi: Škola
V. Hoza: Škola 1. díl (dokončit)

Etudy pro obě tuby:

V. Hoza: Etudy ze školy pro tubu

V. Hoza: 100 vybraných etud pro tubu

S. Vasiljev: 30 etud (výběr)

M. Hejda: Etudy pro tubu (dokončit)

Přednesové skladby

Lebeděv: Přednesová část I. dílu školy

V. Hoza: Přednesová část školy

Sborník sólových skladeb pro tubu (připravuje se)

Závěrečná zkouška

1 durová, 1 mollová stupnice

1 durový, 1 mollový tónický akord

1 dominantní septakord

2 etudy přiměřené obtížnosti z posledního čtvrtletí

1 přednesová skladba s klavírním doprovodem, z paměti.

Dodatek pro žáky pokračující ve hře na tubu barytonovou - eufonium ve 3. a 4. ročníku

Jestliže žák nemá dostatečné fyzické předpoklady ke hře na basovou nebo kontrabasovou tubu, pokračuje ve studiu na tubu barytonovou.

Výchovně vzdělávací cíl

Prohlubovat nátiskové dovednosti použitím nátiskových cvičení legátového typu. Vést žáka k intoneční čistotě hry použitím vedlejších prstoklady. Dbát na pečlivé provádění frazovacích, dynamických a tempových označení v notovém textu.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

Všechny stupnice dur a moll v rozsahu jedné až dvou oktáv v notách půlových v pomalém tempu. Kvintakordy trojhlasé s obraty. Jednoduché formy hry z listu, úvod do komorní hry (dua, tria atd.).

Hudební materiál

J. Michálek: Škola pro baryton

J. Ušák: Škola hry na snižcový pozoun 1. díl - 2. díl

Etudy

V. Cornette: Elementární etudy (dokončit)

F. Vobaron: 10 etud (dokončit)

F. Vobaron: 34 etud (výběr)

Přednesové skladby

J. Matěj: Informatorium (výběr)

Postupová zkouška

1 stupnice dur v půlových notách

1 stupnice moll v půlových notách, 1 akord dur, 1 akord moll v půlových notách s obraty, 1 cvičení ze školy, 1 etuda z probrané látky, přednesová skladba s klavírním doprovodem dle schopností žáka z paměti.

4. ročník

Výchovně vzdělávací cíl

Vypevňovat nátiskové dovednosti, rozšířit rozsah do b¹. Stále věnovat pozornost barvě a šířce tónu ve všech polohách nástroje. Rozvíjet melodické a rytmické cítění žáka.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

Vydržované tóny v různých dynamických variantách, melodické ozdoby (přírez, trylek, obal). Řešení složitějších technických problémů použitím vedlejších prstokladů. Všechny stupnice dur i moll cvičnými způsoby. Tónické kvintakordy v rozkladu po čtyřech tónech, dominantní septakordy v rozkladu po čtyřech tónech. Nácvik improvizace na dané téma. Souborová hra (dechový orchestr, nebo jiné formy souborové hry).

Hudební materiál

J. Ušák: Škola pro pozoun 2. díl

Etudy:

F. Vobaron: 34 etud (dokončit)

Kopprasch: Etudy 1. díl

R. Müller: Technická cvičení (výběr)

Přednesové skladby

Faudert: Arie

David: Koncert 2. věta

N. Rimskij-Korsakov: Koncert pro pozoun

Sborník přednesových skladeb z nakladatelství SSSR nebo jiných socialistických států.

Závěrečná zkouška

1 dur stupnice, 1 moll stupnice, 1 dur, 1 moll tónický kvintakord, 1 dominantní septakord, 2 etudy z probírané látky za poslední čtvrtletí, 1 náročnější přednesová skladba s klavírním doprovodem zpsměti.

Učební osnovy hry na bicí nástroje

I. stupeň LŠU - pro žáky od 10 let.

Délka studia 4 roky.

Charakteristika a pojetí předmětu

Hra na bicí nástroje má velikou tradici. Lze dokonce říci, že prvními hudebními nástroji byly právě nástroje bicí. Jsou historicky doloženy již od úsvitu dějin lidstva. Také dějiny hudby dokazují využití bicích nástrojů ve všech slohových epochách. Současné hudební umění, ovlivněno novodobými skladebnými technikami, folkloristickými prvky různých národů, jazzovou a beatovou hudbou, využívá zvýšenou měrou nejrozumnějších bicích nástrojů tak, že se staly v poslední době dominujícími ve všech oblastech hudby.

S rostoucím zájmem dnešní mladé generace o současné umění, především o hudbu, narůstá počet zájemců o studium hry na bicí nástroje. Pro svou mnohotvárnost, rozmanitost a všestranné využívání bicích nástrojů se stává studium hry na tyto nástroje samostatným předmětem s náročným studijním programem. Do tohoto programu patří hra na nástroje:

1. doprovodného charakteru (malý buben, velký buben, činely à due, triengl, tamburine a další),
2. sólistického charakteru - souprava bicích nástrojů, která se skládá z velkého bubnu se šlapkou, malého bubnu na stojánku, alespoň dvou různě nalaďených bubnů Tom-tom, Hig-hatu a jednoho zavěšeného činelu - tympány
3. bicí nástroje melodické (xylofon, vibrafon, marimba, zvonková hra, zvony).

Učební osnovy jsou sestaveny tak, aby každý žák získal základní základy odborného vzdělání, které by mu umožnily uplatnit se podle svých vrozených schopností, předpokladů a zájmu jako dobrý amatér v souborech zájmové umělecké činnosti, nebo připravit se k přijímací zkoušce na některou odbornou školu pro hudebníky z povolání.

V učebních osnovách jsou rozpracovány konkrétní dílčí cíle, diferencované podle typu nadání žáka tak, aby všichni mohli podle svých možností dosáhnout v té či oné míře obecnějších cílů, stanovených pro absolventy jednotlivých stupňů. Bicí nástroje jsou nedílnou součástí nejrůznějších hudebních těles. Je třeba mít na zřeteli, že zvládnutí technické složky předmětu je pouze prostředkem k dosažení vytčeného cíle a musí jít souběžně s celkovým hudebním a všeobecně kulturním rozvojem žákovy osobnosti.

Metody a formy práce

Studiu hry na bicí nástroje předchází zpravidla hra na některý hudební nástroj klávesový, smyčcový nebo dechový (př. zobcová flétna). Do 1. ročníku I. stupně jsou přijímáni žáci ve věku 10 let, kteří projeví o studium hry na bicí nástroje zájem a mají nezbytné předpoklady.

Učitel volí takové metody a formy práce, aby rozvoj technických dovedností a rytmického cítění žáka byl v souladu s rozvojem jeho celkové hudebnosti. Důležitý podíl při vyučování hře na bicí nástroje bude mít forma hry žák-učitel, žák-žák, nebo hra v kolektivu tří i více žáků. Učitel bude od samého začátku studia zařazovat prvky, zaměřené na využití a rozvoj hudební představivosti, hudební paměti, tvořivosti a fantazie žáků.

Stanovené cíle v jednotlivých ročnících jsou pro učitele i žáka závazné a jejich splnění je podmínkou pro postup žáka do dalšího ročníku.

Veškerá technická cvičení, etudy i skladby pro hru z listu volí učitel tak, aby v nich mohl žák postupně procvičit a uplatnit všechny získané dovednosti. Doporučená literatura slouží k základní orientaci učitele a může ji podle svých zkušeností a individuálních potřeb jednotlivých žáků volně kombinovat, doplňovat a nahrazovat jiným, tomu kterému ročníku přiměřeným materiálem. Obdobně si volí učitel sám vhodné metody a formy učebně výchovné práce, které vedou ke splnění stanovených cílů. Zvládne-li žák potřebnou látku svého ročníku, může učitel přikročit k probírání studijních problémů dalšího ročníku.

Učitel povede své žáky od počátku studia k návyku denní, soustavné domácí přípravy. Podle podmínek a potřeb jednotlivých

LŠU zařadí učitel do individuálních studijních plánů žáků včas přípravu ke hře na bicí nástroje dechového orchestru (malý buben, velký buben, činely à deux).

I. stupeň

1. ročník

(1,5 vyuč. hod. týdně)

Výchovně vzdělávací cíl

Získat zájem žáka o hru na bicí nástroje. Seznámit žáka s bicími nástroji, jejich historií a uplatněním.

Naučit správnému držení těla při hře na různé bicí nástroje.

Fyziologická příprava hráče na bicí nástroje.

Elementární základy hry na malý buben se zřetelem na správné držení paliček a uvolňování rukou.

Připravit základy víření na malý buben.

Počátky hry na bicí soupravu. (Zprvu alespoň velký buben se šlapkou, malý buben na stojanu a zavěšený činel).

Neustále rozvíjet rytmické citění, smysl pro tempo, metrum, čtyřtaktovou a osmitaktovou frázi a rozvíjet hudební paměť (dvoutaktové ozvěny).

Uplatňovat získané dovednosti také při souhře dvou žáků nebo hře žáka s učitelem.

Hra z listu.

Pěstovat smysl pro kulturu projevu.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

Hra v $\frac{2}{4}$, $\frac{3}{4}$, $\frac{4}{4}$ taktu.

Hra celých, půlových, čtvrtěvých, osminových a šestnáctinových not a jim odpovídajících pomlk.

Hra osminových triol bez kombinace se sudými skupinami not.

Odstínění síly hry v pianu a forte.

Hra na triangel, tamburinu, claves apod.

Hra v souboru pionýrských fanfár nebo zobcových fléten.

Hudební materiál

- M. Veselý: Škola hry na bicí nástroje, I. sešit.
H. Knauer: Škola pro malý buben. (Výběr), (NDR)
S. Fink: Škola pro bicí nástroje, seš. 1 (výběr)
S. Bethmann: Früh übt sich... (Ganz leichte Lieder und Tänze für Schlegelinstrumente) VEB Musikverlag Berlin, NDR 1977.

Postupová zkouška

- 2 cvičení z látky, probírané v posledním čtvrtletí.
Ukázka víření na malý buben.
Ukázka hry na soupravu bicích nástrojů.

2. ročník

(1,5 vyuč. hod. týdně)

Výchovně vzdělávací cíl

- Pokračovat ve studiu hry na malý buben v náročnější formě.
Pokračovat ve hře na soupravu bicích nástrojů, doplněnou o Hig-
-hat.
Rozvíjet hudební paměť na čtyřtaktových ozvěnách.
Hra v dechovém orchestru na velký buben.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

- Malý buben - hra v $\frac{3}{8}$, $\frac{6}{8}$, $\frac{2}{2}$ taktu.
Nácvik víření bez dynamického odstínění.
Hra čtvrtových a osminových not s tečkou.
Složitější rytmické útvary s osminovými a šestnáctinovými poml-
kami na různých místech. Hra osminových triol v kombinaci se su-
dými skupinami not.
Hra na malý buben s dynamickým odstíněním hry v piano, mezzofor-
te a forte.
Hra na soupravu bicích nástrojů. Jednoduchý doprovod s rozliše-
ním těžkých dob a příznávek v kombinaci s čínelem.
Hra z listu.

Studijní materiál

- M. Veselý: Škola hry na bicí nástroje, 2.sešit.
J. Tuzar: Etudy pro malý buben (pokr.), (Supraphon).
H. Knsauer: Škola pro malý buben (pokr.)
S. Fink: Škola pro bicí nástroje (pokr.)

Postupová zkouška

- Žák předvede víření na malý buben.
2 cvičení na malý buben z látky probrané v posledním čtvrtletí.
Jednoduchý doprovod na soupravu bicích nástrojů.
Jedno cvičení z listu.

3. ročník

(1,5 vyuč. hod. týdně)

Výchovně vzdělávací cíl

Zdokonalovat víření na malý buben s dynamickým odstíněním hry. Rozvíjet smysl pro členění hudebních frází. Při hře na soupravu bicích nástrojů dosáhnout dovednosti nezávislého ovládnutí rukou a nohou.

Tříbit smysl pro kultivovanost a muzikálnost projevu, dále rozvíjet hudební paměť.

Hra z listu.

Elementární seznámení se hrou na tympány.

Hra v dechovém orchestru (velký buben nebo činely à deux).

Prostředky k dosažení stanovených cílů

Víření na malý buben s dynamickým odstíněním.

Hra na malý buben v různých tektech, ve střídavém taktu.

Hra triol šestnáctinových, osminových, čtvrtových, půlových.

Kvintoly, sextoly, synkopy.

Hra akcentů na těžkých dobách.

Hra na soupravu bicích nástrojů.

Zdokonalování hry doprovodu s přidáním hry na HIG-HAT.

Nácvik hry na soupravu s přidáním hry na dva TOM-TOMY.

Hra jednoduchých orchestrálních partů, hra z listu, hra bez not.

Hudební materiál

K. Veselý: Etudy pro soupravu bicích nástrojů, seš. 1

J. Tuzar: Etudy pro malý buben (pokračovat)

H. Knauer: Škola pro malý buben (pokračovat)

H. Knauer: Škola hry na tympány (cvičení možno aplikovat při vý-
cviku hry na dva různě naleštěné TOM-TOMY).

Postupová zkouška

Víření na malý buben z písna crescendo do forte, decrescendo
zpět do písna.

2 cvičení na malý buben z látky probrané v posledním čtvrtletí.

2 cvičení na soupravu bicích nástrojů, z toho jedno s využitím
dvou TOM-TOMŮ.

Hra z listu.

Hra orchestrálního partu.

4. ročník

(1,5 vyuč. hod. týdně)

Výchovně vzdělávací cíl

Ve 4. ročníku se uzavírá základní hudební vzdělání žáka. Dosevadí získané dovednosti je třeba upevnit a doplnit dalšími nezbytnými dovednostmi a znalostmi, aby byl žák schopen zahrát snadnější orchestrální party v souborech nebo orchestru s ohledem na jejich stylové zaměření.

Zdokonalit hru na tympány.

Žák musí být schopen improvizovat samostatně doprovod k taneč-
ním skladbám různého charakteru (polka, valčík, beat ap.).

Získané dovednosti musí být dostatečným základem k tomu, aby žák mohl s úspěchem na ně navázat při studiu na II. stupni LŠU. Zájem o poznávání nových skladeb, jejich stylovou reprodukci i poslech, schopnost posuzovat jejich hodnotu a úroveň reprodukce je třeba pěstovat nejen tím, že učitel žákům pravidelně

předehrává, ale také občasným poslechem skladeb v interpretaci vynikajících umělců.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

Hra jednoduchých beatových doprovodů s improvizovaným jednoduchým breakem (předělem) na 4., 8., 12., 16. std. taktu na soupravu bicích nástrojů. Víření na malý buben při současné představě různých rytmických figur. Hra akcentu na různých místech rytmických figur (trioly, šestnáctiny).

Hra z listu.

Hra v orchestru (malý buben).

Studium orchestrálních partů na tympány.

Hudební materiál

M. Veselý: Etudy pro bicí soupravu (seš. 1)

S. Fink: Škola pro bicí nástroje.

J. Tuzar: Etudy pro malý buben.

F. Krüger: Pauken und kleine Trommel-Schule.

Závěrečná zkouška

Víření na malý buben (v p, f, ff, crescendo, decrescendo)

1 etuda na malý buben.

1 etuda na soupravu bicích nástrojů.

Žák prokáže pohotovost hry z listu na jednoduché etudě na úrovni 2. až 3. ročníku.

Libovolný doprovod beatové skladby s breaky (předěly).

Učební osnovy hry na bicí nástroje

Nepovinný předmět.

Délka studia 2 roky.

Charakteristika a pojetí předmětu

S rostoucím zájmem dnešní mladé generace o současné umění, především o hudbu, narůstá počet zájemců o studium hry na bicí nástroje. Současná hudební praxe vyžaduje od hráčů všestrannost a často znalost hry na více nástrojů. Nepovinný předmět hra na bicí nástroje má pomoci především žákům oddělení dechových nástrojů tyto dovednosti získat. Ke studiu nepovinného předmětu hra na bicí nástroje jsou přijímáni zpravidla žáci dvanáctiletí, kteří studují jako hlavní předmět hru na některý dechový, popř. i jiný nástroj, projevíli zájem o hru na bicí nástroje a mají nezbytné manuální předpoklady.

Během dvouletého studia se žáci seznámí se hrou na tyto nástroje:

1. malý buben, velký buben, činely, triangel, tamburina.
2. souprava bicích nástrojů, která se skládá z velkého bubnu se šlapkou, malého bubnu na stojanu, alespoň dvou bubnů Tom-Tom, Hig-hatu a jednoho zavěšeného činelu.
3. tympány (informativně).

Metody a formy práce

Učitel naváže ve své práci na zkušenosti a vědomosti žáka, získané při studiu v hlavním předmětu. Zjistí úroveň všeobecné hudebnosti žáka a bude využívat jeho schopnosti hudebního vnímání, hudební paměti a hudebního myšlení. Učitel volí takové metody a formy práce se žáky, aby tyto schopnosti dále rozvíjel a aby rozvoj všeobecné hudebnosti a rytmického citění žáka byl v souladu s jeho technickým rozvojem.

Učitel bude prohlubovat estetické citění žáka se zřetelem k jeho upltnění v rámci kulturně-společenského života.

Stanovené cíle v jednotlivých ročnících jsou pro učitele i žáka závazné a jejich splnění je podmínkou pro postup žáka do dalšího ročníku.

1. ročník

(1 vyuč. hod. týdně)

Výchovné vzdělávací cíl

Naučit správným základním návykům při hře na bicí nástroje. Elementární základy hry na malý buben se zvláštním zřetelem na správné držení těla, držení paliček, uvolňování rukou. Vypěstovat smysl pro kulturu projevu. Neustále rozvíjet rytmické citění, smysl pro tempo, metrum, čtyřtaktovou a osmitaktovou frázi. Připravit základy víření na malý buben. Počátky hry na celou soupravu bicích nástrojů.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

Hra ve $\frac{2}{4}$, $\frac{3}{4}$, $\frac{4}{4}$, $\frac{3}{8}$, $\frac{6}{8}$, $\frac{2}{2}$ taktu

Hra celých, půlových, čtvrtých, osminových a šestnáctinových not a jim odpovídajících pomlk, hra osminových triol nejprve bez kombinace se sudými skupinami not, později s kombinací se sudými skupinami. Návik víření s dynamickým odstíněním hry. Hra na malý buben s dynamickým odstíněním hry. Jednoduchý doprovod na soupravu bicích nástrojů s rozlišením těžkých dob a příznávek v kombinaci s činelem.

Hudební materiál

J. Tuzar: Etudy pro malý buben (Supraphon)

H. Kneuer: Škola pro malý buben (NDR)

M. Veselý: Etudy pro soupravu bicích nástrojů.

Postupová zkouška

Žák předvede víření na malý buben s dynamikou.

2 cvičení na malý buben z probírané látky (1 zpeměti).

Jednoduchý doprovod na soupravu bicích nástrojů.

Jedno cvičení z listu.

2. ročník

(1 vyuč. hod. týdně)

Výchovně vzdělávací cíl

Rozvíjet smysl pro členění hudebních frází. Při hře na soupravu bicích nástrojů dosáhnout dovednosti nezávislého ovládnutí rukou a nohou. Tříbit smysl pro kultivovanost a muzikálnost projevu. Elementární seznámení se hrou na tympány (informativně).

Prostředky k dosažení stanovených cílů

Pokračovat ve studiu hry na malý buben v různých takttech a ve střídavém taktu. Víření s dynamickým odstíněním.

Hra na soupravu bicích nástrojů. Akcenty, paradydy v kombinaci s velkým bubnem, malým bubnem a tom-tomy.

Zdokonalování hry doprovodu na soupravu bicích nástrojů s přidáním Hlg-hatu.

Hra jednoduchých orchestrálních partů.

Hra z listu.

Hudební materiál

J. Tuzar: Etudy pro malý buben (Supraphon)

H. Knauer: Škola pro malý buben (NDR)

H. Knauer: Škola pro tympány (NDR)

M. Veselý: Etudy pro soupravu bicích nástrojů

Závěrečná zkouška

Víření na malý buben z p crescendo do f, decrescendo zpět do p.

2 cvičení na malý buben z látky probrané v posledním čtvrtletí.

2 etudy na soupravu bicích nástrojů, z toho jedno s využitím 2 tom-tomů.

Hra z listu.

Hra orchestrálního partu.

Improvizace jednoduchého doprovodu skladby tanečního charakteru.

Ministerstvo školství České socialistické republiky

Učební osnovy
hry na dechové a bicí nástroje pro
přípravné studium a I. stupeň základního studia na LŠU

Hudební obor

Vypracoval Výzkumný ústav pedagogický
Vydalo Státní pedagogické nakladatelství, n. p., Praha

VA 5,09

Tematická skupina 35

3. vydání 1987

Cena výtisku Kčs 4,50

502/22,816

Tiskem účelové tiskárny SPN

11 507

Kčs 4,50